Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 43 (13532) | 1974 оной февралиин 20, среда | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН «СКОТИМПОРТ» ГЭЖЭ КОНТОРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «УҺАНАЙ АЮУЛДА ОРОГШОДЫЕ АБАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1957 оной февралиин 16-най Указые үндэhэлэн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй нэрэhээ үерэй үедэ ажал жэшээтэ hайнаар эмхидхэhэнэй, хүнүүдые абархадаа эрэлхэг зориг, hүбэлгэн ухаа гаргаhанайнь түлөө «Үhанай аюулда орогшодые абарhанай түлөө» гэhэн медаляар шагнаха:

Минеев Александр Петровичые — конторые эрхилэгшэ.

Поляков Анатолий Андреевичые — баазые даагша.
Сахаров Петр Андриановичые — конторын түлөөлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной февралиин 18.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

«СКОТИМПОРТЫН» НАУШКИИН БААЗЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной үерэй үедэ хүнүүдые, мүн зөөри, хүдөө ажахын мал абарха хэрэгые эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь түлөө, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Васильев Прокоп Афанасьевичые — hалашан.
Викторов Александр Васильевичые — кладовщик.
Игумнов Владимир Андриановичые — хүдэлмэришэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй. Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной февралиин 18.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

ХУРЬГАД, ХУРЬГАД, ХУРЬГАД...

ФОТОРЕПОРТАЖ

...враль hарын хахадлам-...убэлэй тооhормо хүй-... бага зэргэ hуларжа, ...ынь газаа намдуу, ...бари дулаан болоходол ... Үдэрэй тэнгээр эхэ ...дой Моностойн отарада ... ерэхэдэмнай хони-...бэлшээридэ гараха hү-...е уhалаад, талха таряа-...зүйл эдюулжэ байба. ...тэрнь хурьгалhан хо-..., тиигээд түллэхэ дү-... табяад эхэ хонидоо ...уулжа, сэл хухэ үбhэ-...хорёо соонь оруулжа ... Эгээл энэ үеэр хо-...нгоо томо хорёо соо ... hолоомоёо соможо ... ахалагша хонишон ...бал Санжиев хурьга-...аа хандан:

— Басагад, хонидойнгоо ...ээ эдижэ дүүргэхэтэйнь ... хашаадань оруулжа, ...адаа хүхүүлээрэйт —

... отарада хонидой түл ... халуун хаhа эхилhээр ...шье үни болоогүй, хэ-... үдэрөө ябажа байна.

Ахалагша хонишон Жамбал Биликтуевичhээ мүнөөдэрэйнь ажал хэрэгүүд тухайнь асуухадамнай: «Мүнөөдэрэй тоогоор отарадамнай бухы дээрээ 150 гаран хурьган абтаа. Абаhаар сүүдхын 10—15 хурьган гарадаг hаа, hаянай 20 гаража байна. Иигээд лэ искусственна үрэжүүлгынгөө дүнгөөр хэдэн үдэрhөө олосроо «адхаржал» захалха. Яhала бэлэдхэлтэй хүлеэжэ байналди даа» гэжэ тобшохоноор хөөрөө бэлэй.

Үнэхөөрөөшье отарые даагша Жамбал Санжиев намартаа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгэдэ хабаадалсаhан хадаа хэдыдэ олон хурьганай гарахые hайн мэдэнхэй, ажалаа hайнаар, гуримтайгаар эмхидхэнэ гээшэ. Эндэ хүдэлмэрилдэг хурьгашадтайшье хөөрэлдэхэдэ, сүүдхэдээ абтаhан хурьгадайнь тоо үрэжүүлгын дэбтэр соохи тэмдэглэлтэй адлирхуу ябана гэжэ сэхыень хэлээ hэн.

Арбан табадахи жэлээ энэ Моностойдо эхэ хонидой отара даажа абаад ажаллажа байhан Жамбал Санжиев нилээд дуршэнхэй юм. Тиимэhээ эхэ хонидоо, нарай хурьгадаа яажа эдеэлүүлхэ тухай залуу хурьгашадта заабарилжа үгэдэг.

— Түл абалгын эхилхын урдахана Улаан-Үдын аптекоуправлениhээ ерэhэн хоёр басагад мүнөө хурьгашадаар ажаллана. Заримдаа заажа, хэлэжэ үгэхэ ушартай болодогби. Диилэнхидээ Бальжин Бунтарович Цыбиковэй хүтэлбэри доро ажаллагша, — гэжэ Жамбал Биликтуевич хөөрэбэ.

Иигэжэ тэдэнэй ажал хэрэгүүдээр hонирхожо хөөрэлдэhөөр байтарнай, үнөөхи хоёр хурьгашан басагад саада захын хорёоhоо хурьгалhан хонидоо гаргажа, хашаа соогоо оруулбад. Нарай хурьгадай томо хашаагай үүдэнэйнь нээгдэхэтэй адли досооhоонь хөөбэр сагаан манан бутаржа, эхэеэ хүлеэнги хурьгадай шэхэ дүлиирүүлмэ мааралдаан зэдэлшэлэй. Хурьгашад Маргарита Токтонова, Наташа Санжиева, Бальжин Бунтарович гэгшэд хонидоо түргэн амяарлан илгаад, хурьгадтайнь ниилүүлшэбэ. Эхэеэ олоhон хурьгадшье мааралдахаяа болишоно.

— Зай, битнай газаахи хонидоо хаража ерэхэмни. Хурьганшье гарашоод байжа болохо, — гээд, Маргарита Токтонова нүхэр басаган Наташадаа хэлээд, гаража ошоно.

Байгша ондо Моностойн энэ отарада ажалладаг хонишод хонин бүриhөө хурьга абажа түлжүүлхэ зорилготой юм. Теэд мүнөө хараалhанаа бэелүүлхын түлөө түл абалгын түрүүшын үдэрhөө оролдонод.

— Үбhэ тэжээлээр дутамаггүйбди. Хурьгадта эдюулхэ ногоон набша намаашье бии. Нёдондо хонин бүриhөө хурьга абажа түлжүүлээ hэм. Энэшье жэлдэ туйлаhан амжалтамни батадхагдаха бэшэ юм гү гэжэ hананаб. Харюусалгата ажалнай hаял захалжа байна бшуу, — гэжэ ахалагша хонишон Жамбал Санжиевай хэлэхэдэ, колхозой правлениин түрүүлэгшэ Петр Цырендашиевич Хайдапов тодожо абан:

— Ерэхэ жэлдэ үшөө нэгэ ордендо хүртэхөөр ажаллахал юм гүбэ. Үнэхөөрөө тэжээлээр элбэг гээшэлши. Тэрэ урдахи зелёнкотнай мүнөө хүрэтэрөө бухалаараа жэрылдэжэ hуунал, — гээд дэмжэнэ.

Мүнөөдэрэйнь ажал хэрэгүүдые, байра байдалыень шэнжэлэн харахада, энэ отарын коллектив яhала hайнаар үбэлжэлгэеэ үнгэргэжэ байна. Үнэхөөрөөшье эндэ хони, хурьгадай эдихэ шэмэтэ тэжээл, ветеринарна аптечкэhээ эхилээд булта бии.

Богонёор хэлэхэдэ эдэнэр уялгаяа лаб дүүргэжэ, үшөө дахин нютаг голдоо суурхахаар гэжэ этигэмээр.

В. ЖИГЖИТОВ.

Сэлэнгын аймаг,
ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

Зурагууд дээрэ: 1. Ахалагша хонишон Ж. Б. Санжиев, 2. Түрүүшын хурьгад.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

...ҮРЫСЭН АЖАЛЛАХАДА ...ҮРМАТАЙ

...мнин даадаг бага ком... бригадын коллек... юhэдэхи табан жэлэй ...далахи, шиидхэхы жэл ...яhала амжалтатайгаар ...лжэ гараа. Даабариhаа ...ур 8329 кубометр hайн ...артай модо бэлэдхэжэ, ...0 килограмм шэнгэн тү-..., 15 метр булад аргам... арьбалhан байнабди. ...мүнөө сагта туйлаhа...раа hанаагаа заhажа бо...ор аал?

...дурбадахи шиидхэхы жэ... даабари амжалтатайгаар ...гэhэн коллективүүд ...дэхи, тодорхойлхы жэл... бүри габшагайгаар хүдэл...hэн зорилготойгоор үг... ...ын түсэб абажа байна ...м. Манай Хандагатайн ...промхозой модошод ...ССС-эй ЦК-гай партида, ...т арадта хандаhан Хан...ые hайса шудалжа, энэ ... бии байгаа арга бо...онуудаа хүсэдөөр хэ...лэхэ, оньhон техни... бүтээсэ ехэтэйгээр ...глаха гэжэ хэлсэhэн ...над.

...Манай бригадын коллек... байгша оной түрүүшын ...hөө эдэбхи ехэтэйгээр ...нэ. Модо таллуулан ...дэг ТДТ-75 түхэлэй ...торые бүтээсэ ехэтэй... ашаглаха гэжэ оролдо...ди. Иимэ хараа зорилго...тор халаан хахад соо ...до бэлэдхэдэг болохо гэ... шиидэhэн байгаабди. ...промхозой дирекци, пар...на болон профсоюзай ...ганизацинууд манай ...улhан дурадхалые hай...ан дэмжэжэ, бригадада... хүнүүдые нэмэжэ ...е. Мүнөө бригададамнай ...оон хүн хүдэлнэ. Ажалаа ... халаанда эмхидхэhэн ...урамхаанай леспромхозой ...ошон В. П. Парамоно... бригадынхидай дүй дүр...ые халан абалсажа, мо... бэлэдхэнэбди. Табан хү...най углөөнэй 8 часhаа ...алдэа гарана. Нүгөө хоёр... үдэрэй 11-hээ үдэшын ... час болотор хүдэлнэ. Тии...жэ ТДТ-75 трактораараа ...11 час соо таhалгаряагүй ...модо таллуулан шэрэдэг бо...лойбди. Мүнөө халаан соо хүн бухэмнай даабариhаа гадуур 5—6 кубометр модо бэлэдхэнэ.

Манай бригадын тракторист Алексей Илларионович Ерофеев оньhон техникэдэ ехэ дуратай хүн юм. Халаанай үедэ тэрэнэй гэмээр трактор миин байдаггүй. Ажалай hүүлээр гү, али ажалай эхилхэhээ тээ урдахана тэрэ тракторайнгаа деталь бүхэниень шалгажа, дутагдалнуудыень усадхадаг. Хуушаржа муудаhан детальнуудыень саг дары hэлгэдэг заншалтай.

Моторист Павел Матвеевич Кокорин «Дружба» хюрөөгөө бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Эдэнэй оролдосотой hайнаар хүдэлhэнэй ашаар бага гаргашатайгаар ехэ модон бэлэдхэгдэнэ гээд хэлэхэ байнаб. Манай бригадын коллектив нэгэн бултанайтүлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө гэhэн уряа доро хүдэлнэ. Тиимэhээл халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэбди.

Бидэнэр модо отолходоо нарин зурууд болгон унагаанабди. Нэгэ зүг тээшэнь унагааhан модо таллуулан шэрэхэдэ ехэл амар, түргэншье байдаг. Залуу модон ехээр гэмтээгдэнэгүй бшуу. Шэнэ онол аргаар хүдэлхэдэ бидэндэ, модо бэлэдхэгшэдтэ, амаршье, хүнгэншье байна. Саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгаа hаа, дүрбэдэхи, жэлдэ абаhан уялгаяа дүүргэжэ шадахабди. Бидэнэр энэ жэлдэ 27 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, 2 мянган килограмм шэнгэн түлишэ, 25 метр булад аргамжа арьбалха гэhэн уялга абаа hэмди. Тиигэжэ леспромхозойнгоо эрхим түрүү Иван Иннокентьевич Ложенковой бригадые социалис мурысөөндэ урианan байнабди.

Энэ бригадын коллектив үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 4070 кубометр модо бэлэдхэhэн юм. Тус бригада жэлэй эхинhээ ажалаа мүн лэ халаан хахад соо эмхидхэнэ. Иван Иннокентьевич нилээд дүршэл шадабаритай болоhон хүн юм. Ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэдээ бэрхэ даа. Тиимэhээл тэрэнэй даадаг бригадын хүдэлмэришэд hара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, олоной дундаhаа онсо шалгаржа ябадаг.

Бидэнэр энэ бригадые ёhын тэдыдэ социалис мурысөөндэ уриhан бэшэбди. Hара бүри уялгынгаа дүүргэлтые шалгадаг заншалтайбди. Тиигэхэдээ ямар аргаар модо бэлэдхээ hаа, ашаг ехэтэй байха гээшэб гэжэ бултадаа зүбшэн хэлсэдэг байнабди.

Манай бригадын коллектив байгша оной январь hара соо 2 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай юм hэн. Түрүүшын хорин үдэр соо 1600 кубометр бэлэдхээд байнабди. Энэ дүн хараад үзэхэдэ, даабаряа холо үлүүлхэ хэбэртэйбди.

Халаан хахад соо модо бэлэдхэхэдэ, hайн талань ехэ олон. Гэбэшье хүдэлмэришэдые ажалда зөөхэ, эдеэ хоол бэлдэхэ болоходо, олон бэрхэшээлнүүд дайралдана. Шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэдэ иимэрхүүл юумэнүүд тохёолдодог гэжэ олондо мэдээжэ ааб даа. Энэ бүхы бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабажа гараха гэhэн эрилтэ урдаа табинабди. Манай Хандагатайн леспромхозой бага комплексно юhэн бригада халаан хахад соо модо бэлэдхэжэ эхилбэ. Бидэнэр юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл соо бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхээр абаhан уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотой болообди гээд хэлэхэ байнаб.

И. ЗУБАКИН,
Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир.

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭХЭ

Шэнэ жэлэй гараhанhаа хойшо Хуурай-hубагай бригадада хонид олюороо хурьгалжа эхилээ юм.

Дуршэлтэй хонишон Х-Ж. Далхановай даадаг отарада хурьгад илангаяа олон абтаад, нэгэшье толгой гарза хоролто болоогүй, түлжүүлэгдэнэ. Мүнөө эндэ 200 гаран хурьгад абтанхай. Тэдэниие залуу комсомол хүбүүд С. Фомкин, С. Бандеев гэгшэд нарииваар харууhалжа, хаhа сагтань эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлнэ. Тэрэнhээ гадна, Аршаанай ветлечебницын ветфельдшер Д. Истаев отаранууды ходо эрьежэ, хурьгадыень хаража, элдэб үбшэнhөө hэргылхэ эм дом уулгана, эмээр тарина.

Мүн хурьга абалгын халуун хүдэлмэриин үедэ Толтоин дунда hургуулиин hурагшад хэшээлэйнгээ hүүлдэ фанерээр биркэнүүдые хэжэ, хонишодто үгэнэ. Тэрэниие эхэ хонид, хурьгадта зүүлгэхэдэ, танижа илгахадань hайн байха.

— Манай бригада энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 90-hээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ уялга абанхай. Тэрэнээ дүүргэхэ аабзабди гэжэ hананаб. Хонидтоо hайн шанартай үбhэ, талха таряанай зүйл, нарhанай ногоон шэлбүүhэ эдюулнэбди, — гэжэ хонишодой бригадын бригадир Д. Бакшиханов хөөрэнэ.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхоз.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛБА

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив үнгэрhэн жэлэй дүрбэдэхи квартал соо эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ гараа. Ашаа шэрэхэ даабари үлүүлэн дүүргэгдэhэн байха юм. СССР-эй Зам харилсаанай министерствын коллеги, профсоюзай ЦК энэ отделениин туйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэhэн шиидхэбэри абаа.

Зүүн Сибириин түмэр замай управлениин начальник нүхэр Тетеркин hаяшаг Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулжа, дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ бүри габшагайгаар хүдэлхыень уряалба.

Д. Д. ГАРМАЕВ.

ЛЕНИНЭЙ СУРТАЛ БОДОЛОЙ ГАЙХАМШАГ ИЛАЛТА

Абхазай АССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба

СУХУМИ. (ТАСС). Абхазай АССР-эй тугта Ленинэй, Октябриин Революциин орденуудтай зэргэлүүлэгдэн, Арадуудай хани барисаанай орден февралиин 18-да зүүлгэгдээ. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан ба харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ ажалшадайнгаа ехэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, экономическа, социально-политическэ ба соёлой байгуулалтын хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаhанай түлөө энэ республика иимэ үндэр шагналда хүртэhэн байна.

Грузиин КП-гэй Абхазай обкомой ба Абхазай АССР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан Эхэ оронoй үндэр дээдэ шагнал барюулалгада зорюулагдажа, Сухумиин драмын театр соо болобо. Энэ суглаае республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. В. Шинкуба** нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ баярай оршон байдалда hунгаба.

Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Г. Д. Джавахишвили** үндэр дээдэ шагналда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, Совет Абхазай бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгhөө, нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэhөө халуунаар амаршалба.

Абхазай АССР-ые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Указ уншан соносхоод, халуун альга ташалгаар угтагдан, республикын тугтань орден зүүлгээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

Ненецкэ национальна округто Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаа

НАРЬЯН-МАР. (ТАСС). Ненецкэ национальна округой орошодой, загаhашадай, агнуушадай, геологуудай ба бусад бүхы улад зоной ехэ hайндэр февралиин 18-да болоо. Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ ажалшадайнь ехэ габьяануудтай байhанай түлөө, ажахын ба соёлой байгуулалтын талаар ехэ амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө энэ округто Арадуудай хани барисаанай орден барюулагдаба.

Баярай суглаае округой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Т. И. Сядейский** нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдэ ехэ баяртайгаар hунгаба.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, партиин Архангельска обкомой нэгэдэхи секретарь **Б. В. Попов** суглаанагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлээ. Тиихэтээ хамта, үндэр дээдэ шагналда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, округой бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй зүгhөө халуунаар амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туhада шэнэ амжалтануудые туйлахыень тэдээндэ хүсэбэ.

Б. В. Попов Ненецкэ национальна округые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые нэрьемэ альга ташалган доро уншан соносхоод, округой тугта орденыень зүүлгэбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяр дэбжэлтын оршон байдалда баталан абаа.

ПРЕЗИДЕНТ У. К. КЕККОНЕН НЮТАГАА БУСАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президумэй, Советскэ правительствын уряалаар, албанай бэшэ хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн Финляндиин Республикын Президент Урхо Калева Кекконен Эхэ орондоо бусахаяа февралиин 18-да Москваhаа мордобо.

Финляндиин Республикын ба СССР-эй тугуудай хиидхэгдэhэн Шереметьевскэ аэродром дээрэhээ Президент У. К. Кеккоенениие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов болон бусад тушаалтад үдэшөө.

Финляндиин Республикын хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ Юрки Аймонен үдэшэлсэбэ.

(ТАСС).

А. А. ГРОМЫКЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ПАРИЖ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулжа, Париждахи СССР-эй посольстводо февралиин 18-най үдэр пресс-конференци хээ. А. А. Громыко мэдүүлгэ дотороо иигэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ:

Париждахи хөөрэлдөөнүүд СССР Франци хоёрой хоорондын харилсаанай удха шэнжэдэ тааруутаар үнгэрөө. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал, аюулгүй байдал батадхаха зорилгоор Советскэ Союзай ба Францын харилсаа холбоо бэхижүүлгын асуудалнууд зүбшэлэгдөө.

Европын аюулгүй байдалда хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди. Европо түбидэхи шахардуу байдал hуларуулгын хэрэгые урагшань дабшуулха гэжэ Советскэ Союзай, Францын эрмэлзэдэг байhан тухай тэмдэглэгдээ. Аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха ниитэевропын зүблөөн энэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые заhаруулан гуримшуулха асуудалаар СССР ба Францын баримталдаг хараа бодолой дүтэрхы байhые А. А. Громыко хананга тэмдэглээ.

Байгша оной март соо, багсаахада, hарын эхеэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Францын Президент Ж. Помпидугай хэхэ дээдэ зэргын уулзалгада хабаатай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хаража үзэгдөө. Энэ уулзалга хоёр ороной хоорондын хани барисаа батадхаха хэрэгтэ шэнэ, ехэ алхам болохо, Европодохи, мүн ондоо тээгүүрхишье шахардуу байдалые саашадань hуларуулха хэрэгтэ туhа хүргэхэ байха гэжэ найдадаг байhанаа элирхэйлнэбди, — гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ.

Албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхэ уряал Францын гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Жоберто Советскэ правительствын үмэнэhөө дамжуулааб, тэрэниие зүбшөөн абаа.

СССР Франци хоерой — ниитын ондо ондоо байгууламжатай хоёр ехэ гүрэнэй үгэеэ ойлголсолгын ба харилсаа холбооной политика уласхоорондын байдалай саг үргэлжын нүхэсэл зандаа үлэхэ байха гээд этигэдэгээ А. А. Громыко түгэсхэл дотороо элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Удаа тээнь А. А. Громыко журналистнуудай асуудалнуудта харюусаа.

А. А. Громыко Италида хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ

РИМ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Албанай хэрэгээр Италида ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моротой хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэлжэ байhан зүблөөнэй хүдэлмэритэй холбоотой асуудалнууд, мүн уласхоорондын бусад шухала асуудалнууд зүбшэлэгдэхэ байна.

***

Албанай хэрэгээр Римдэ ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хүндэлэлдэ Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Моро сайлалга хэбэ.

Хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн сайлалгын үедэ А. А. Громыко, А. Моро үгэнүүдые хэлээ.

АЭРОСТАДУУД—ХЭМЭЛ ОДОД—ГАЗАР

ҮҮЛЭГ ТУРШАЛГА

Хөөрэн дабшадаг аэростадуудые хэрэглэн, агаарай дээдэ хубиие шэнжэлхэ совет-француз бүлэг туршалганууд хэгдэжэ эхилбэ.

Эдэ туршалгануудай үеэр рентгенэй гэрэл туяа, электрын полиин хубилалтануудые, Хойто зүгэй туяагай сасаралгые шэнжэлхэ совет, француз научна аппаратуратай Францын аэростадууд Шведиин газар дээрэhээ (Кируна хото) удаа дараалан табигдаха байна гэжэ СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи «Интеркосмос» гэдэг соведhээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ.

Үбэлэй hалхинай зүг шэгтэй зохилдуулан, аэростадууд 30—40 километр үндэр дээгүүр зуулжэа дабшан, Шведиин, Финляндиин, Советскэ Союзай газар дээгүүр (Ураал хүрэтэр) тамарха байна. Хоорондонь адли забhартайгаар табихадаа, аэростадуудай хөөрэн дабшалгын замаар научна шэнжэлгэнүүдые нэгэн доро хэхэ арга олгохо юм.

Эдээн дээрэhээ ороhон радиотелеметрическэ мэдээсэлнүүд Шведиин, СССР-эй Европодохи хубиин хойто нютагуудтахи пунктнуудта абтаха.

Аэростадуудые, хэмэл ододые хэрэглэн, адли программаар шэнжэлгэнүүдые хэхэ гээшэ энэ туршалгын онсо зүйл болоно. Энэнь газарай магнитосферэдэ, ионосферэдэ болоhон хубилалтануудые шата шатаарнь шэнжэлхэ арга олгохо.

Атмосферын дээдэ хубиин үдхэн хуби руу электронуудай ороходонь бии бодог рентгенэй элшые аэростадуудай барижа абаха үеэр «Интеркосмос-10» гэдэг хэмэл одон дээрэ табигдаhан совет приборнууд электронно урасхалай параметрнүүдые бэшэжэ абаха юм. Тэрээнhээ гадна, электрическэ ба суранзата полинуудай hэлгэлтэ хубилалтануудые, Газар шадархи плазмын бага частотатай туяаралгые хэмжэхэ.

Совет-францын харилсаанай программын үндэhөөр табигдаhан, Хойто зүгэй туяагай сасаралгые шэнжэлхэ «Орёол-2» гэжэ хэмэл одон замбуулиндахи туршалгын хубида хабаадаха. Элдэб үндэртэхи байгаалиин энэ hонирхолтой үзэгдэлые аэростадуудай туhаламжаар адаглан хаража болоно.

Газар дээрэhээ хэгдэдэг шэнжэлгын арга онолнууд энэ туршалгада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Тусхай станцинууд замбуулин соохи ионосферые, радио-долгиной сасаран таралгые шэнжэлхэ юм. Хойто зүгэй туяагаи сасаралгые, Газарай суранзата полиин hэлгэлтэ хубилалтануудые шэнжэлхын тула гэрэл зурагууд буулгагдаха. фотометрическэ, спектральна адаглалтанууд хэгдэхэ.

Ороhон мэдээнүүдые эрдэмтэд шэнжэлжэ байна.

(ТАСС).

1974 Социалис мүрысөөнэй хуудаhан № 1

МҮРЫСӨӨН—ЭЛСҮҮЛЭГШЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ ХҮСЭ[Н]

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД!

Социалис мүрысөөн тухай хуудаhа гаргажа эхилбэбди. Энэмнай түрүүшын хуудаhан. Иимэ хуудаhан hарын нэгэ дахин гарахаар түсэблэгдэнэ. Юун тухай эндэ бэшэгдэхэб?

Манай экономико, соёл культура хүгжөөлгэдэ социалис мүрысөөнэй үзүүлдэг ехэ нүлөөн тухай, ажалша хүнэй ажалайнь шадабари, эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлгэдэ, эдэбхи үүсхэлыень хүгжөөлгэдэ тэрэнэй сэгнэшэгүй ехэ туhа хүргэдэг байhан тухай хөөрэлдөө дэлгэхэ зорилго табигдана. Энэ хөөрэлдөөндэ гол түлэб социалис мүрысөөндэ хабаадагшад, эрхим ажалшад, партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон агитаторнууд, коммунистнууд хабаадахаар тухайлагдана. Юуб гэхэдэ, өөрөө мүрысөөндэ хабаадажа байhан, тэрэниие эмхидхэдэг хүн лэ мүрысөөнэй удха шанарые гүнзэгыгөөр тайлбарилжа шадаха ха юм.

Манай олон уншагшад мүнөө республика доторнай дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, ажалай ехэ амжалтын түлөө тэмсэнэ. Тиимэhээ энэ хөөрэлдөөндэ хабаадахыень уншагшадаа уряална бди.

Энэ хуудаhан мүрысөөнэй үедэ туйлагдаhан гансал hайн юумэн тухай бэшэ, харин энэ ехэ хүдэлөөе эмхидхэлгэдэ дайралдаhан дутуу дунданууд ба тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд тухай мэдээсэжэ байха.

Социалис мүрысөөн ажалай, ниитын журам бэхижүүлхэ, социалис зөөридэ гамтайгаар хандаха, ажалай бүтээсэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха гэхэ мэтэhээ эхилээд, хүнүүдэй харилсаа холбоое улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ, бэе бэедээ нүхэр ёhоной туhаламжа, дэмжэлгэ хүргэжэ, ажалай хамтын амжалта туйлаха гэhэн үзэл бодолые ажалшадай гүн сэдьхэлдэ пэбтэрүүлхэ hайн hайхан үүргэтэй юм. Эдэ асуудалнууд манай уншагшадай эльгээhэн бэшэгүүд дотор үргэнөөр тайлбарилагдажа байха бэзэ гэжэ редакци хүлеэнэ.

Мүрысөөн — олониитын эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ хүсэн. Тиимэhээ мүрысөө эмхидхэлгын онол арганууд дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэхэ.

Энэ хуудаhанда эдэбхитэйгээр хабаадахыетнай хүйнабди, нүхэд уншагшад! Тиигэжэ мүрысөөнэй дэлисые улам үргэдхэе, аша үрыень арьбадхая!

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙНУУД

Г. Л. РАБДАЕВ, хонишон, Зэдэ, Борьёогой совхоз.

Н. Л. ТОГМИТОВА, хонишон, Хоринн совхоз.

П. Ф. СЛЕПНЕВ, механизатор, Бэшүүрэй совхоз.

Н. Л. ТАДВАШКИНА, hаалишан, Сэлэнгын совхоз.

Е. П. БУТАКОВ, механизатор, Зэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

Түрүүшүүл ажал тухайгаа:

АХИЖА ГАРАХА ЭРМЭЛЗЭЛ

Социалис мүрысөө шадажа эмхидхэбэл, айхабтар ехэ хүсэн гээшэ гэжэ би hанагшаб. Илангаяа таряа хуряалга мэтэ халуун хүдэлмэриин үедэ хүнүүдэй хэhэн юумые үдэр бүхэндэ бүридхэжэ, олон зондо дуулгажа, олоной анхаралда табижа байхада, хүнэй хойно шэргүүсэлдэжэ ябаха дуратай хүн байхагүй.

Табан үдэрэй нормо дүүргээд, комбайн дээрээ улаан тугханиие үргэжэрхихэдөө гү, али мянган центнер таряа сохиходоороо бункер дээрээ табан хушуу одо зуруулжархихадаа, комбайнер хэзээдэшье урматай баяртай ябаха. Хэн комбайнерай бункерта хэды одон яларба ааб, хэн улаан тугта хүртөө хаб гэжэ мэдэхэ дуратайл ябахаш. Хэрбээ тиимэ юумэндэ хүртөөгүй hаа, удаадахи табан хоногто абаха hанаатай байхаш, оролдохош.

Би совхозойнгоо гурбадахи отделенидэ комбайнераар хори гаран жэлдэ ажаллажа ябанаб. hүүлэй хэдэн жэлэй туршада совхозойнгоо нэгэдэхи отделениин эрхим комбайнер Потап Яковлевич Калашниковтай мүрысэдэгби. Энэмнай аргагүй бэрхэ, мэргэжэл ехэтэй, хатуу зоригтой механизатор байха.

Хэдэн жэлэй туршада тэрэнэй урда орожо ядагдаад лэ байгдаа. Харин нёдондо одоошье нүхэрөө ахижа, совхоз дотороо эрхимлэжэ гараа hэм. Тиихэдээ бидэнэр бэе бэедээ заахашье жүтөөрхэхэгүй, харин одоол hайн нүхэд байхабди. Хэрбээ али нэгэн үедэ ажалдаа аалидаал hаа, бэедээ гомдохо ха юм ши даа.

Д.-Д. РАДНАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой комбайнер.

МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭБДИ

Социалис мүрысөөн тухай хаанашье яба, газетэ, журналнуудыешье унша, телевизор, радиошье шагна ходол хэлэжэ байдаг гээшэ. Теэд энэ ехэ тэмсэлэй жэнхэни hудаhан хүн бүхэндэ ямар нүлөө үзүүлнэ хаб гэжэ бодомжолходо, минии hанаашаар иимэ ха гэжэ тухайлнаб. Анханда hаалиин гүүртэдэ ажаллажа эхилхэдээ хажуудахи нүхэртэйгөө хэлсэжэ, мүрысэхөөр шиидээ бэлэйбди. Абаhаар нүхэрни дүршэлтэй байhандаа ахибашье, намайгаа орхёогүй, шадал зэргээрээ хамhалсажа эхилээ hэн. Тэрэ үедэ эхэмнишье ехэ туhа хүргэдэг hааб даа.

«Эрдэни шулуун элэхэ бүреэ үнгэ ородог» гэдэгтэл, сагай ошохо бүри ажалдаа дүршэжэ захалаа бэлэйб. Удаань гүүртэдэмнай хүдөө ажахын эрдэмтэд ерэжэ, элдэб эсын туршалга хэхэдэнь олон асуудалаар хандажа, яhала туhатай зүбшэл абагша hэм. Тиихэдэ зооветеринарна hургуули эмхидхэгдэжэ, малаа яагаад харууhалха, үүлтэрынь hайжаруулха, тэжээлыень хубаарилха, абтаhан туганнуудаа түлжүүлхэ тухай зохидхоноор, дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг hэн.

Богонёор хэлэхэдэ, мүрысэжэ байhан хүнэй бодол ямар байдаг бэ гэхэдэ, гансашье өөрөө амжалта туйлаха бэшэ, мүн хажуудахи нүхэдтөө шадал зэргээрээ туhалха зорилготойбди. Би нёдондо С. Степановатай мүрысөө hэмби. Жэлэй дүн согсолходо, хоюулан аhа мана гарасалдаhан байгаабди. Тиихэдэ олохон hаалишаднай 4500 гаран килограмм hү абаа. Харин байгша ондо манай коллектив үнеэн бүриhөө 5 мянган килограмм hү hаахаар уялга абанхай.

Л. СЕДЫХ,
«Байкал» учхозой hаалишан.

АБЬЯАСТАЙ БОЛГОДОГ ЮМ

Бэе бэедээ муу атаа мэеэгүйгөөр, үнэн сэдьхэлhээ хаба шадалаа туршан, ошо зали ехэтэйгээр урилдан ажаллахадаа, хүн эсэhэнээшье мэдэхэгүй, ямаршье хүдэлмэри хүндэ бэшэ шэнги байдаг. Ажалайнгаа абьяас, охин соо өөрөө ойлгонгүй ехэ дабаа гаталжархиhан байхалши.

Манай аймагтай мүрысэдэг Хоринн аймагай Үдын совхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Намжилма Тогмитовагай бригадада гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ ошоо hэм. Бэрхэ хонишонтой хөөрэлдэжэ, бүхы ажалыень хаража ерэхэдээ, тэрээнтэй мүрысэн хүдэлхэ байна гэhэн хүсэл түрөө бэлэй. Иимэ суутай солотой хонишонтой тусгаар мүрысөө баталхань «айгаар» шэнги hэн. Тиигэбэшье өөрынгөө hанаанда нүхэр Тогмитоваhаа дутуугүй үрэ дүн туйлахын түлөө оролдохол байна гэжэ бэеэ зэhээб.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриhөө 105—108 хурьга түлжүүлнэб. Нёдондо зуунhаа 112 хурьга томо болгоо hэмди. Хэлсээ үйгөөр эхилhэн энэ мүрысөөндэ хэнэймнайш илаhаниинь мэдэгдэнэгүй. Гэбэшье энэ намда ехэхэн аша туhатай байгаа гэжэ hанагшаб.

Би мүнөө совхозойнгоо бэрхэ хонишод Г. Гынденов, Б. Цыбикжапов гэгшэдтэй социалис мүрысөө баталанхайб. Үшөө тиигээд аймагайнгаа Хэжэнгын совхозой суута хонишон Шойсн Намжиловтай баhал хабаяа туршаха hанаатайб.

Ц. ЦЫДЕНОВА,
Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой Ленинэй ордено ахалагша хонишон.

ЭМХИДХЭЛ—ШИИДХЭХЫ АСУУДАЛ

Үнэхөөрөө, юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы удха шанартай жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан түсэбэй дүүргэлтые имагтал ажалшадай, коллективүүдэй дунда зүбөөр эмхидхэгдэhэн, дэлисэ ехэтэйгээр дэлгэрhэн социалис мүрысөөн шиидхэхэ байна. Тиимэhээ КПСС-эй райком, партийна организацинууд социалис мүрысөө эмхидхэхэ, хэрэгтэ анхаралаа үлэмжэ ехээр хандуулдаг байна.

Энэ жэлдэ ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө бүри үргэнөөр, аша үрэ баянтай байхаар дэлгэрүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри бүри эртэнhээ хэжэ эхилhэн байгдана. Совхозуудай, промышленна предприятинуудай 1974 ондо бэелүүлхэ түсэбэй даабариин абтахалаарнь лэ түбхын түрүүндэ коллективүүд социалис уялгануудые хараалжа эхилдэг. Тэрэнэй үндэhөөр үйлэдбэриин гол hалбаринуудта, тэндэ ажалладаг хүнүүдтэ тус тустань социалис уялга абхуулха хүдэлмэри хэгдэдэг байна.

Удаань энэ хүдэлмэри ниитэлэгдэжэ, ажахын гү, али предприятиин уялга зохёогдожо, үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ, хүсэндөө ородог гээшэ. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганануудай эсэстэ бүхы аймагай социалис уялганууд hалбари hалбаряар зохёогдожо, аймагай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ батэлагдаhан байха юм. Иигэжэ социалис уялга абаха хэрэг хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бүтэнэ.

Эдэл зүблөөн болон суглаануудай үедэ хэн хэнээ мүрысөөндэ уриха, ямар гуримаар мүрысэхэ байhаниинь элирдэг гээшэ. Тиигээд лэ социалис мүрысөөнэй договор зохёожо гараа табихадаал энэ хэрэг хүсэндөө ороно.

Энэ шухала хүдэлмэриин эмхидхэлэй нэгэ гол шухала зүйлынь хадаа мүрысөөнэй гурим зохёолго болоно. Мүрысөөнэй гурим hалбари hалбаряар, мэргэжэл мэргэжэлээр табигдана. Гадна механизаторнуудай мүрысөөнэй гурим бүхэли жэлэй, мүн хүдэлмэриин хаhа хаhаар табигдаха ушартай болодог. Хабарай тарилга, тэжээл бэлэдхэл, ургаса хуряалга гэхэшэлэн өөрынь онсо шэнжэтэй, бэе бэеhээ өөрсэ илгаатай хүдэлмэринүүд гээшэ ааб даа.

Малшадай хүдэлмэри баhа өөрын илгаатай. Бүхэли жэлэй, мүн үбэлжэлгын хаhын үедэ тааруулан гурим зохёохо ушар гарана.

Мүрысөөнэй гурим соо дүн гаргаха болзор, материальна болон моральна урмашуулгын хараа, мүн бусад шухала хэмжээнүүд хуу оруулагданхай байха зэргэтэй. Мүрысөөнэй гурим хадаа дирекциин, парткомой, рабочкомой, ВЛКСМ-эй комитедэй хамтын заседани дээрэ баталагдадаг юм. Тиигэhэн дары гурим бүхэнтэй ажалшадые танилсуулха зорилгоор ехэ хүдэлмэри ябуулдаг гээшэбди.

Мүрысөөнэй дүн согсололго тушаа нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэ хэрэгтэй хаш. Хүдэлмэриинь удха шанараар болоожо, таба, арба хоноод, hара, квартал бүхэндэ дүн гаргагдажа, олоной hонорто соносхоhоо гадна, үйлэдбэриин зүблөөшье зарлаха ушар гараха байха. Жэшээнь, хабарай тарилгын, үбhэ, таряа хуряалгын ябасые таба, арба хоноод гаргаагүй hаа, хэрэг hайнаар бүтэхэгүй.

hалбари, мэргэжэл, бүхэнэй удха шанартай тааралдуулан, мүрысөөндэ илагшадта ямар шангай, бэлэгэй барюулагдаха, моральна ямар урмашуулгада хүртүүлхэ байhан ушар гурим соо дууhан оруулагданхай байдаг. Дамжуулгын Улаан туг, улаан вымпел барюулга, аймагай Хүндэлэлэй самбарта, аймагай газетын Хүндэлэлэй самбарта нэрэ алдарынь бэшэлгэ, илагшын нэрээр ажалай алдар солын Улаан туг үргэлгэ, амаршалгын телеграмма эльгээлгэ гэхэшэлэн соло дуудалгын, магтаалай үгэнүүд урмашуулхы ехэ хүсэтэй болжо үгэнэ.

Ажалшадай, коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олониитын анхаралда соносхожо, тунхаглажа байха асуудалда партийна организацинууд анхаралтайгаар хандадаг болоожо байна. Энээнэй тула али болохо арга хэрэглэнэ. Мүрысэгшэдэй бэе бэедээ ябалсаха, ажал хэрэгтээ танилсаха хэрэг заншажа захалаа.

Социалис мүрысөөнэй улам дэлгэржэ, эршэ хүсэтэй болоожо байха үедэ эдэбхи үүсхэлнүүд мүндэлнэ. «Табан жэлэй түсэб—болзорhоонь уридшалан!», «Неделиин даабарие табан үдэрэй туршада!» гэхэ мэтын ажал хүдэлмэриин элшэ сооhоо мүндэлhэн үүсхэлнүүд социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ бүри удха оруулжа, дэлисэ ехэтэй болгоно.

Зүгөөр мүрысөө эмхидхэхэ хүдэлмэрие, илангаяа тэрэнэй дүн саг соонь согсолхо, олониитэдэ мэдээсэжэ байха хэрэгые улам hайжаруулха асуудал гээшэ партийна организацинуудай үдэр бүриинь анхарал доро байха ёhотой. Эндэ бооhоёо заашье hуладхажа болохогүй. Агшан зуурашье анхаралаа hуладхаа hаа, хара буухаар алдуу гаргажа болого дохо.

Социалис мүрысөөнэй ажалшадые эдэбхижүүлхы, хүмүүжүүлхы удха шанарынь айхабтар ехэ. Хаана мүрысөөндэ анхаралтайгаар ханданаб, тэрэниие зүбөөр эмхидхэнэб, тэндэ ажал хэрэг ходол урагшатай байдаг. Манай аймагай Худанай леспромхоздо, Загаhатын, Хэжэнгын совхозуудта социалис мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдэдэг. Эдэ ажахынуудай бодото ажал хэрэгынь энэ хэлээшые гэршэлжэ үгэнэ.

Аймагай совхозууд, предприятинууд 1973 оние яhала hайн үрэ дүнтэйгөөр дүүргээ гэжэ хэлэлтэй. Илангаяа мал ажал дээрэ амжалта бии. Мал ажал хүгжөөхэ республиканска мүрысөөндэ аймагнай илагшадай тоодо ходо оролсоhоор. Хонишоднай республика дотороо мүрысөө үүсхэнхэй хүдэлжэ байнхай.

Б. ЖАМБАЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша.

1973 ОНО[Й] СОЦИАЛИ[С] МҮРЫСӨӨ[НЭЙ] ИЛАГШАД

Б. Б. АЮЕВ, тракторист. Зап... Дүтэлүүрэй совхоз.

А. И. ПЕТРОВА, hаалишан, «Прибай...» колхоз.

И. И. ЯНЬКОВ, хонишон. Захаам... «Ми... хайловский» совхоз.

Р. Д. САНЖАХАЕ[В], hаалишан. Ту... «Маяк» колхоз.

Д-Д. Р. ЖИМБ..., бригадир. Хэжэнгэ, ...най совхоз.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ 1974 ондо ажалайнгаа эршэ улам арьбадхахые, бага гаргашатай, hайн шанартай продукци ехээр үгэхэ гэhэн уряа доро түсэбэй даалгабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уряатайгаар бүхы партида, бүхы совет арадта КПСС-эй Центральна Комитет хандана.

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна комитедэй хандаhан Хандалгаhаа).

АРГА БОЛОМЖОМНАЙ БАРАГДАШАГҮЙ

Предприяти, участок, бригада бүхэндэ хэрэглэгдээгүй ехэ арга боломжо байдаг. Тэрэниие элирүүлхэ, табан жэлэй аша туhада зорюулха гэhэн тон зүб эрилтэ hүүлэй үедэ табигдана.

Энэ талаар манай цехэй коллективэй хэжэ байhан хүдэлмэри тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Вагонуудые хабсаргадаг цехэймнай хүдэлмэришэд участогуудаар хубааран, мүн участогууд дээрээ бригада болон ажалаа хэдэг юм. Бригада, участок бүхэн өөрын түсэбтэй, али нэгэн тусхай шэглэлтэн ажал хэдэг гээшэ.

Цехэй партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд коллективэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэдээ, бригада, участок бүхэнэй илгаа, эрхэ байдал хараада абаhан байна. Тиихэдэ хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудай бригада, участок бүхэндэ бии байhые элирүүлээ.

Ажалнай hайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй. Энэ ушарhаа ажалай үнэтэ сагые дэмы гээхэ, бүтээсэ ехэтэй техникые миин байлгаха баримта яhала олон үзэгдэнэ. Гэдэниие усадхажа шадабал, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, ехэ продукци бүтээн гаргажа болохо гэhэн тобшолол хэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаhан Хандалгые цехэймнай хүдэлмэришэд өөhэдтэмнай сэхэ хабаатай гэжэ ойлгонхой. Тиимэhээ табан жэлэй түсэбые дүүргэхын тула тодорхойлхы удха шанартай энэ жэлэй даабарие үлүүлэн дүүргэхэ социалис уялга абаhан байнад. 1973 онойхитой сасуулхада, 4 процентээр үлүү ехэ продукци бүтээн гаргаха даабари цехтэмнай үгтэнхэй. Манай коллектив арга боломжонуудаа хаража үзөөд, энэ даабариhаа гадуур үшөө 3,5 процентээр үлүү ехэ продукци бүтээхэ, ажалай бүтээсые 5 процентээр дээшэлүүлхэ, 1500 түхэригэй материал алмаха гэжэ шиидээ.

Ажалай бүтээсэ ямар аргаар дээшэлүүлэгдэхэб, хайшан гэжэ ехэ продукци бүтээгдэхэб? Ажалай эмхидхэл hайжаруулха, үйлэдбэри оньhожоруулха арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ байна.

Энэ талаар түрүүшын алхам хэгдээ. Урлан нарижуулагшадай хүсөөр вагонуудые шэрдэхэ шэнэ түхеэрэлгэ бүтээгдэhэн байна. Урдань иимэ ажал гар хүсөөр хэгдэдэг hэн. Энэ түхеэрэлгын ашаар, 10 гаран хүдэлмэришэниие ондоо ажалда хэрэглэхэ арга олдоо. Цехэй зарим хүдэлмэри тусхай шэглэлтэй болгообди. Жэшээлхэдэ, урдань бүхы бригада вагон хабсаралгын, шэрдэлгын гэхэ мэтэ ажал дүүргэдэг байгаа. Мүнөө нэгэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые нэгэдүүлhэн тусхай бригаданууд эмхидхэгдээ. Тусгаар мэргэжэнги бригадануудай хүсөөр хабсаралга, шэрдэлгэ, ондоошье хүдэлмэри хэхэдэ, ажалайнь бүтээсэ hураггүй ехэ болоно.

Урлан нарижуулагшаднай цех соохиие сэбэрлэн арилгаха оньhон арга түхеэрhэн юм. Энэ ажал оньhожоруулжа, 15 хүниие ондоо ажалда хэрэглэхэ болобобди.

Ажалдаа ерэхэгүй, хожомдожо ерэhэн ушарhаа бага бэшэ продукци дутуу үгтэнэ. Хүдэлмэриин сагые миин гээхэ ушар зайсуулжа, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэжэ хараалаабди. Хүдэлмэришэнэй ажалдаа ерээгүй гү, али хожомдожо ерэhэниинь тусхай бүридхэлдэ абтадаг болоо. Архи уугшад мүн лэ саг соогоо элирүүлэгдэнэ. Ажалай журам сахилгын асуудалаар цехэй хүдэлмэришэдэй суглаа долоон хоног бүхэндэ үнгэргэнэбди. Ажалай журам эбдэгшэд эндэ элирүүлэгдэжэ, тэдээн тушаа ямар хэмжээ абаха тухай зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Социалис мүрысөөнэй hарын үрэ дүн согсолон гаргахада, журам эбдэгшэд тушаа ямар хэмжээ абтаhаниинь, тэдэнэй зааhан ушарынь хараада абтадаг юм. Цехэй участок, бригадануудай коллективүүд hара соо hайнаар ажаллаhан, даабаряа үлүүлэн дүүргэhэн байбал, hарын дүнгөөр мүнгэн шанда хүтэдэг. Харин журам эбдэгшэд шан абаха эрхэгүй. Иимэ гурим яhала туhатай байба.

Цехнай ехэнхидээ жэгдээр хүдэлдэг болоо. Даабариин ёhоор арбан хоног бүхэндэ 30 гаран вагон хабсаргагдадаг байна. Жэгдэ hайнаар ажаллахадаа, продукциин шанар hайжаруулха гэhэн эрилтэ табигдана. Яаран тэбдэнгүй хүдэлхэдөө вагонууд hайнаар хабсаргагдана. Мүн продукциин шанар hайжаруулха ондоошье хэмжээн — хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари, харюусалга дээшэлүүлхэ, технологи нарижуулха гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө манай цехэй продукци тухай гомдол байдаггүй.

К. ДАМБУЕВ,
ЛВРЗ-гэн вагон хабсаралгын цехэй начальник.

ДҮНГҮҮДЫЕНЬ—ОЛОНОЙ АНХАРАЛДА

Манай аймагай малшад юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө үргэнөөр дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа горитой амжалта туйлажа байнхай. «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозуудта үйлэдбэриин түрүүшүүл илангаяа олон юм. Малшад Т. Б. Габанов, Н. С. Осохеев, Д. С. Ендонова, Д-Ц. Ч. Путункеев болон бусад бии.

Юрэнхыдөө, малшадай хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүд hара бүри гаргагдадаг юм. Тэдэ дүнгүүд социалис мүрысөөнэй тусхай бюллетень болгогдоод, бүхы ажахынуудта, бригаданууд болон фермэнүүдтэ эльгээгдэдэг. Тиихэдээ агитаторнууд болон политинформаторнууд гүүртэ, отаранууудай коллективүүдтэ ошожо, hара бүриин дүнгүүдые тайлбарилжа үгэдэг, олоной хараха газарта (гол түлэб хонишоной, hаалишанай, мал харууhалагшын буланда) үлгэдэг юм. Энээхэн статья доторoo «50 лет Октября» колхоздо социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохо талаар ямар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг бэ гэжэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Тус колхозой партком, (нэн түрүүн парткомой секретарь А. Л. Шарастепанов) социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээсэхэ талаар оролдолго гаргадаг байна. Харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулдаг байhаниинь hайшаалтай. Тус колхозой клуб соо, колхозой конторын хажууда колхознигуудай абаhан социалис уялганууд, социалис мүрысөөнэй дүримүүд, ажалай түрүүшүүл тухай стенднүүд бии юм. Тэдэ стенднүүд хайша хэрэгээр хэгдэhэн бэшэ, харин hайханаар (түрүүшүүлэй фото-зурагуудтайгаар) шэмэглэгдэн гоёогдоhон байдаг. Социалис уялганууд ба социалис мүрысөөнэй дүримүүд тухай тайлбарил типографида хэблэгдэдэг. Тиихэдэ колхозой түсэбтэ табан жэл соо дүүргэхэ даабари, гурбан жэлэй дүнгүүд, 1974 ондо бэелүүлхэ зорилгонууд тухай таблица болон диаграмманууд хүнэй ойлгохоор, ухаандаа хадуухаар бэшэгдэhэн байдаг. Колхозой фермэ ба гүүртэнүүдэй улаан булангууд соо «Хүндэлэлэй самбар», «Мүнөөдэр хэн түрүүлжэ ябанаб?», «Үйлэдбэриин ветеранууд», «Үдэр бүриин ажалай дүнгүүд» гэхэ мэтэ стенднүүд байдаг. Тэдэ стенднүүдэй материалнуудые агитаторнууд ба политинформаторнууд ходо шэнэлжэ, шэмэглэнэ.

Колхозой конторын дэргэдэ (тэрэшэлэн КПСС-эй райкомой байшангай дэргэдэ) түрүүшүүлдэ зорюулан, ажалай алдар солын тут үргэгдэдэг байна.

«Аймагай, колхозой чемпион» гэhэн нэрэ... хүртэгшэдтэ ажалай ... шүүлэй зүблөөн дээ... рай оршон байдал... пионой лентэ зүүлгэ...

Ажалай түрүүшүү... дүршэлые дэлгэрүү... рилготойгоор түрү... шэлэй hургуули эм... хэйбди. Иимэ hург... нэгэ хэшээл «50 лет ... тября» колхозой ... малшан, «Хүндэлэл... дэг» ордено Д-Ц. Ч... тункеевэйдэ үнгэрөө...

Социалис мүры... дүнгүүдые олондо мэд... хэрэгтэ нютагай ра... магай газетэ ехэ ...

С. ГАЛСАН...
КПСС-эй А... райкомой секрет...

МҮРЫСӨӨН БА ХАНЫН ГАЗЕТЭ

Хяагтын совхоздо hарадаа нэгэ удаа «Ургаса» гэжэ ханын газетэ гарадаг. Тэрээндээ бидэ нютагайнгаа малшадай, механизаторнуудай ажалай амжалтанууд тухай бэшэдэгбди. Тон шухала hуури социалис мүрысөөндэ үгтэдэг гээшэ. Нэн түрүүн социалис мүрысөөнэй уялгануудые, дүримүүдые тунхагладаг байнабди. Саашань мүрысөөнэй ябаса тухай газетын хуудаhан бүхэндэ бэшэдэгбди. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагдадаг заншалтай юм.

Нёдондо А. Шульгинай, Д. Эрдынеевэй болон А. Кузнецовой, П. Самдановай хонишодой бригадануудай хоорондохи мүрысөөнүүд тухай, дүршэл тухайнь дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байгаабди.

Мүрысөөндэ илажа гараhан эрхим хонишод А. Шульгин, П. Самданов гэгшэд тухай газетынгээ хуудаhанда амаршалгын бэшэг болон зураглал толилогдоо hэн. Хабарай тарилгын, hooho хайшалалгын болон үбhэ таряа хуряалгын халуун хаhануудта табан үдэрэй нэгэ удаа бюллетень гаргадаг байгаабди. Тэрээн соогоо «Мүнөөдэр хэнэй бригада түрүүлнэб?» гэhэн гаршаг доро түрүүшүүл тухай бэшэгдэдэг hэн.

Мүнөө хониной түрэлгын халуун хаhа эхилээд байна. Совхозоймнай бүхы анхарал энээндэ хандуулагданхай ааб даа. Манай мэргэжэлтэд үдэшын 8-hаа hүниин 4 час болотор дежурладаг юм. Тиихэдээ бюллетень гаргадаг, хонишод, сакманщигуудта уласхоорондын hонин хөөрэдэг ба ажалайнь дутуу дундануудые элирүүлхэ, усадхаха уялгатай.

Газетынгээ хуудаhанай ...нуудые болон социалис мүры...нэй дүнгүүдые нютагай ра...лаар дамжуулдагбди.

Ханынгаа газетын ажал ...хүүгээр ябуулхадамнай, ... ойлгосотойшье, ажалдамнай ...тайшье гэжэ hанагдана.

Г. КОЛОД...
ханын газетын редак...

ХИНАЛТА, ШАЛГАЛТА

Бухы совет хүнүүдтэл адли манай аймагай ажалшад партиин XXIV съездын, тэрэнэй хойшонхи ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна, партида, советэй ардата КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлхын түлөө социалис мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлбэ.

Аймагай промышленна предприятинууд табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб валова продукцяар, тэрэ тоодо худалдагдаха үлүүлэн дүүргэбэ. 1368 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагданхай. Худөө ажахын худэлмэрилэгшэд мяха, һү, ноос абаха, гурэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. 1970 оноһоо хойшо сасуулбал, үнеэн бүриин һаам 291 килограмм, гүрэндэ худалдагдаг эбэртэ бодо мал бүхэнэй шэрүүр 33 килограммаар ехэ болоо. Худөөгэй ажалшадай амжалтануудай хадаа худөө ажахые үндэр түрүүнэй түвшиндэ, колхоз ба совхозууд материально-техническэ талаһаань бэхижүүлхэ гэһэн партиин ЦК-гай хараа шугамай сэсэн мэргэн байгаа элитээр харуулба.

Партиин организацинуудай олонитын дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанай, ажахые хүтэлбэрилхэ онол арга харилсааг нарижуулһаной ашаар, аймагай ажалшад иимэ амжалта туйлаһан байна.

Зүбшэл, заабаринуудые үгөөд, эдэй бодотоор бэелүүлжэ шадахагүй, хэлһэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүдхэгүй худэлмэрилэгшэдые В. И. Ленин эрид шууд шүүмжэлжэ байдаг юм. Хүнүүдые шалгаха, ажал хэрэгэй бодото бэелэлые хинаха гэшэ бухы худэлмэриин, бухы политикын [illegible] шулахань мүн гэжэ Ленин багша һургаал бэлээ.

Эдэ заабаринуудьень, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, партиин райкомой хинан шалгалта, хиналта гэшые гол шулалда тооходог юм. Районно партийна организаци олон янзын хиналта: партконтролой болон партиина бүлэгүүдэй, тус тус коммунистнүүдэй тоосоонүүдые шагнадаг, ажал хэрэгэйнь ябаша хаһанда үзэдэг байна.

Партиин хүтэлбэри бэелүүлхэ, районно партиин организаци политическэ хараа шугамаа зохёохо, ажахы болон культурын байгуулалтаар научна талаһаа зүб шиидхэбэринүүдые абаха гэшэ ородоосодог байна. Тиигэжэһэй һүүлэр тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг, эдэнэй дүргэлтэ хинаха, шалгаха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг байна.

XXVII областной, XXV районно партийна конференцинуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, эрдэм, техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэнэй, хүтэлбэрилһэн хэрэг нарижуулһанай үндэһөөр промышленно, худөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэдхэхэ асуудал партиин райком VI, X пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэн һэн. Энэ асуудалаар тодорхой хэмжээнүүдэ хараалагдажа һайнаагдаа. Партиин райкомой пленумүүдэй һүүлээр партиина бүхы организацинууд суглаануудаа, партиина ажахын эдэбхитэй суглаануудаа үнгэргэдэг. Юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэмжээнүүд харааагдаа һэн. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлэн, гурбан жэлэй турша айлай промышленна предприятинуудта тэ техника, ажалые эрдэм ёһоор эмхидхэхэ 270 хэмжээ нэбтэрүүлэгдөө. Урлан нарижуулгаар 1570 дурадхал хэрэглэгдээд болоо. Эндэ 3780 мянган түхэригэй алмалта олоо байна.

Аймагай худөө ажахыдашье ехэ хүбилалтанууд болоо. Энэ үе соо электричесээр зэбсэглэлгэ 30 процентээр ехэ болоо, зугаад километр газарта асфальт үтаһанай лини татагдаа. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада малай 4 комплекс, мал шахадаг 11 байра, тэжээлэй гурбан цех, дунда һургуули, хүдөөгэй гурбан клуб, хүүгэдэй 4 садд болон бусад олон барилганууд ашаглалгада үгтэнхэй. Мал үналха, шэбхэ шабуусаа зээхэ, үбһэ тэжээл малда үгэхэ хүдэлмэриин ехэнхи хуби оньһожоруулагдаа. Найман дахи табан жэлэй түсэбэй гурбан жэлтэй сасуулбал, энэ үе соо худөөгэй баригдаха 69 мянган ехэ мянгэн капитальна барилга үрдэбөө гаргашагдаа.

Дээрэ хэлэгдэһэн хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлхэнээ хажуугаар партиин райком, совхозуудай партиина организацинууд үбһэ тэжээл хэзээ болохо хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг болоо. Энэ хэрэгтэ хэрэгтэ хүрэхэ олон хүнүүдые хамаруулха тухай асуудалнууд олон газар ашаглаха, элдүүринэгэ гарха хүсэдөөр хэрэглэхэ, ургаса ехэтэй урсамалнуудые шолэжэ тарихаа, сабшалгаа һайжаруулха худэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа, һайжаруулагдаһан бэлшээри тэлэгдэжэ үбһэн эрхилжэ эхилэнхэй. Партиин райкомой партиина бюро, суглаанууд эдэ асуудалнуудые ходо анхаралдаа табижа, ходо хинажа байгаа. Партиин райкомой бюро бүхэндэ урда төөн пленум гү, али бюро дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ заатагүй хаража үзэгдэдэг гуримтай. Зарим промышленна предприятинуудай партиина организацинууд урда ээрэ болоһон партиина суглаанай шиидхэбэриин дүүргэлтэ тухай хаража үзэдэг болонхой.

Худөөгэй коммунистнуудай нигэжэ ябуулһан эмхидхэлэй худэлмэри ашатай байгаа. Һүүлэй гурбан жэлэй турша аймаг дотор 2670 гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Газар тариаланагай культура дээшэлүүлхэ худэлмэри ябуулагдаа. Ургаса мүүтай 2.455 гектар сабшалан нэгоо таряжа байгаад, үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. Иимэ газарһаа дунда зэргээр гектарай 19,7 центнер үбһэн абтаа (хээрын сабшалангһаа минии 8,8 центнер үбһэн абтадаг байгаа). Зарим зарим газарта 30—35 центнер үбһэн хуряагдаа. Михайловскэ совхоздо 101 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри түхеэрэгдээ.

Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, шанарыень һайжаруулхын түлөө социалис мурысөөндэ республикын аймагууд соо манай аймаг 1971, 1972, 1973 онуудта хододоо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг барижа байгаа.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Хамниин совхозуудай партиина организацинууд ехэнхидэ эмхидхэлэй худэлмэрийдэ ехэ һаналаа табидаг, партиина эдэбхитэд болон үйлэдбэриин түрүүлэгшэдые энэ хэрэгтэ хабаадуулдаг юм. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз табан жэлэйнгээ түсэб бухы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Ажахыгаа мэргэжүүлхэ талаар эндэхид ехэ худэлмэри ябуулна. Хамниин совхозой С. А. Шойдопов хүтэлбэрилэгшэтэй II отделени бүхэсоюзна социалис мурысөөнэй дүнгөөр КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй, СССР-эй худөө ажахын министерствын, худөө ажахын болон бэлэдхэлэй худэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота мүнгэн шангаар абаһай. Партида, совет ардта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, тус отделениин худэлмэрилэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай.

Шэнэ табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй нюурта туйлаһан амжалтанууд батадхаха, улам арьбадхахаһаа шухала зорилго биелүүлхэ үмэнэ байхагүй. Энэ жэлдэ үнгэрһэн областной, районно партиина конференцинуудай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ, тиигэжэ зуураа ажал хэрэгэй дүүргэлтэ үдэр бүри хинаха, шалгаха болонобди. Партиина бухы организацинуудай эмхидхэлэй худэлмэри бултадаа һайнаар ябулха гэжэ эрмэлзэхэ байгаа. Эдэнэй зарим нэгэнэй мэргэжүүлхэ шиитэ урагшаалагдаа олон хинагдахгүй, шалгаха ехэ ажахынуудые абадаг зандаа. Тон юрэнхыгөөр бэшээтэй тоотоолнуудые шалгахынь арагүй ха юм даа. Харацын, Дүтэлүүрэй совхозуудай партиина организацинууд иимэ дутагдалтай юм.

Аймагай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэдэй олонхинь политическэ талаараа бэлэдхэлтэй, ажал худэлмэрэнһайса мэдэхэ зонууд юм. Даалгагдаһан харюутай хүбүүдэ болоһон шалгаха, хэрэгтээ бухы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабарьа эдэнэр зорюулна. КПСС-эй райком, тэрэнэй бюро хүнэй иимэ эмхидхэлэй ажахын мэргэжэлтэн болон худэлмэрилэгшэдэй зүбшэлөө, тэдэнэрэй дуршэл, эрдэм бэлигтэ түшэглэхэ, хүн зоной эрилтэ хэрэглэжэ һайса мэдэхэ гэжэ оролдодог юм. Үнинэй мэргэжэлтэдэй дүй дуршалые хараадаа абалсажа, партиин райком залуу мэргэжэлтэдэй худэлдэг, бэлигтэй бэрхэ залуу кадрнуудые хүтэлбэрилхы ажалда дэбжүүлдэг байна. Ветеринара врач В. Ж. Цыренов, худөө ажахын управлениин главна зоотехник, главна агроном ябаһан С. Д. Банзарацаев, Ш. Ц. Цыренгармаев гэгшэд совхозуудай директорноор дэбжүүлэгдэнхэй.

Хүтэлбэрилэгшэдэй найдаха, шанга эрилтэ табиха — эдэ хоёрые зүбөөр тааралдуулха, үзэл бодолой талаар хатуужуулха, даалгагдаһан хэрэгтэйнгээ түлөө харюусалгынь дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин райком, партиина эхин организацинууд ехэ һанаалаа табидаг гэжэ. Хэлэһэн үгэ хэрэг хоёрынь алгасадаг хүтэлбэрилэгшэдтэй үшөө бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Абаһан тоотоолнуудаа, найдууһан үгэеэ дүүргэхэеэ ходо мартадагшье хүтэлбэрилэгшэд үшөө дайралдадаг зандаа. Иимэ уладууддта шанга эрилтэ хэхэ, эдэнэрэй худэлмэриин хойноһоо хиналтаа, шалгалтаа хэрэгтэй болодог районно партиина XXVI конференцинуудай делегадуудшье энээн тухай хэлээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ зарим партиина организацинууд хиналта, шалгалтын түсэгаар гурим бии болонхой. Хиналта, шалгалта бэелүүлхэ гурим зохёогдонхой. Дээдын зураануудай, өөндын шиидхэбэринүүдэй бэелэлжэ эхилээ, хиналтаа гаратарынь анхаралдаа байлгадаг шанга бии болонхой. Ажалай коллективүүдтэ эмхидхэлэй ба политическэ худэлмэри ябуулха, колхоз, совхозуудтахи ажал хэрэгые шинжэлхэ, барилгануудые түбэлхэ, тохёолдоһон дутагдалнуудые усадхаха талаараа бодото туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ партиин райком ехээр оролдого гаргадаг, имагтал эмхидхэ бухы худэлмэрилэгшэдөө шэглүүлдэг.

Партиина хүтэлбэриин онол арга һайжаруулха талаар горитой худэлмэриин хэгдэшье һаа, эдэнэй туйлаһан амжалтанууд үшөө хангалтагүй. Партиина тухай дааналт байнга партиина организацинуудай, өөндышьегоошье шиидхэбэринуудые бэелүүлхэ, тэдэниие шалгаха хэрэгтэ дутагдалнууд бии гэшэ. Эдэншье зайсуулхын тулада районно партиина организаци худэлжэ байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлхэ талаар манай аймагай ажалшад үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдаа. Хиналта, шалгалтын хэрэг улам нарижуулан, районой партиина организаци эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бухы хүсэ шадалаа зорюулан худэлнэ.

Н. МИХЕЕВ,
КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь.

ҺОЛОНГЫН ДОЛООН ҮНГЭ

Үнгэрэгшэ зун Урваалда болоһон манай республикын искусство ба литературын үдэрнүүдэй үедэ уран зураашадайманай бүтээлнүүдэй выставкэ тэндэ эмхидхэгдээ һэн.

Тус выставкэдэ ерэһэн индустриальна Ураалай хүдэлмэрилэгшэд ехэ баяр баясхалантай байһан юм. Тэдэнэй олонхинь нэгэ зураг ехэ һайхашаан, удаан харан гэлсэгэ. Тэрэ зураг дээрэ иимэ юумэн харуулаатай. Сэнхир хүхэ тэнгэриин майхан доро хоёр хонишод саган, хээрэ мориодоо табяад, сахилзата талын энгэр дээрэ урда урдаһаа харалсан һуугаад, юушье түхайб даа хөөрэлдэжэ байдаг. Хонишодой нэгэнэйнь саана холо бэлшэжэ ябаһан хонид тээшээ нюдэеэ табиһа ха, халта хажуу тээшээ харана.

Хонишодой саана хоёр морид харагдана. Зунай үдэрэй аамма халууда саган морин ехэ аяшаран, үдэшын һэрюун амисхаал хүлеэжэ байһаншуу. Удаан саг соо мал адууһан моридоо залуу хашан болоодог. Зураг дээрэ харуулагдаһан хээрэ морин бүри үнгэрхэдөө хөбтэшэнхэй. Хүгшэн морин ха.

Олоной дура сэдхэл буляаһан энэ зурагай автор хэн бэ гэбэл, манай бэлигтэй, мэдээжэ зураашадай нэгэн Александр Будажапович Даржаев болоно.

Тэрэ 1939 ондо Хэжэнгын аймагай Чисаана нютагта түрэһэн юм. Уран гарбага наһанһаа хойшо уран зураг зуража эхилһэн. 1964 ондо Александр Эрхүүгэй уран зурагай багшанарай училищиин 4-дэхи курс дүүргэнэйнгээ һүүлээр Ленинградай Мухинагай нэрэмжэтэ уран зурагай институтта ороһон юм. Мэдээжэ уран зураашад, манай сагай эгээл хүндэтэй үһээдэхи плафон шэмэлэн гоёогшо профессор Рублевой хүтэлбэри доро А. Даржаев монументально-декоративна уран зураг зуража эхилбэ. «Буряад ардай түүхэ ба ёһо гуримууд» гэһэн мозаика бүтээжэ, залуу зураашаа диплом худэлмэриеэ хамгаалһан юм.

1969 ондо һургуулияа дүүргэжэ ерэхэтэйгээ хамта тэрэ Сибириин ба Аласдурнын зонын уран зураашадай гурбадахи выставкэдэ хабаадалсаа һэн. Тэрэ гансашье хабаадалсаа бэшэ. Выставкэ эмхидхэгшэдэй нэгэн бэлэй. Даржаевай бүтээһэн проектээр выставкэын залнууд дотор уран зураг табигдаһан, стендүүд хэгдэһэн бэлэй. Энэ выставкэ дээрэ тэрэнэй «Лимбэтэй басаган» гэһэн мозаика үндэрөөр сэгнэгдэһэн. Уданшьегүй бэлигтэй залуу зураашан СССР-эй уран зураашадай холбооной гэшүүнээр абтаа бэлэй.

Эдэбхитэй зураашан олон һайхан уран бүтээл хэхын хажуугаар олонитын хэрэгтэ хам оролсоо һэн. Тэрэ мэстномой түрүүлэгшээр ажаллаа, уран һайхалай соведэй түрүүлэгшын орлогшоор худэлмэрилөө.

Зураашан һүүлэй үедэ бүтээһэн зурагуудай соонһоо «Уран дархан Пурбо Намсараевай портрет» онсо илгараа. Алха дүшэеэ хажуудаа табяад, ишэ бүтээл тухайгаа бодомжолон һууһан дарханай тухай шарай, һанал бодол элеэр харуулагдаа. Саада талаань дарханай түмэр дээрэ урлаһан үбгэнэй дүрэ табятай байна.

Уран зураашан бүтээлнүүд соогоо мүнөө үеын хүнэй образ тодо хурсаар харуулха гэжэ оролдодог. Түгнын «Эрдэм» совхозой соёлой ордоной хадада тэрэнэй хэһэн уран мозаика ехэ һонирхолтой. Эндэ хонишоной дүрсэ, байгаалиин баялиг харуулагданхай. Мүн Загарын соёлой ордондо зураашын урлаһан шэмэглэл, рельеф олоной нюдэ буляадаг. Эндэ мориной байдал хүнэй дүрэ, уран үлхөө уялгаа татагданхай.

Александр Даржаевай 1970 ондо бүтээһэн «Инаг дуран» гэһэн графикань тэрэнэй амжалтатай бүтээлнүүдэй нэгэн гээд мэргэжэлтэд тооложо. Намаа мэтэхэн үнэтэй, хөөрхэн басагаяа дүмүүхэн тэбэреэд, һабшалтаа модон доро һуухан залуу хүбүүнэй жаргал дүүрэн шарай хэнэйшье зүрхэ сэдхэл хүдэлгэнэ!

Александрай монументально-декоративна зурагууд хурса үнгөөр наадан, һүр жабхалантай, баяр баясхалантай мэдэрэл түрүүлдэг. Үгышье һаа, ямар нэгэн ехэ танил, зурэхэдэ дүтэ дүүнэй аялга мэтээр зэдэлэн, зурхэнэй хүбшэргэй дэгэлдэг. «Эртын булжамуурта тала» гэһэн зурагынь иимэ юм.

Саша Даржаев уран зурагтаа ехэ нарниаар хандадаг. Ямар нэгэн темэдэ зураха гэһэн һанал бодолоо һэйса, алибаа талаһаань бодожо үзөөд, хэдэн олон вариант хэжэ үзөөд, эгээл найнинень хүнэй нюдэндэ таатай зохидоор харагдахаар хэдэг. Зураг зураад, тэрэнээ дахин дахин хаража үзэдэг, мүлидэг, шэрэ будагай үнгэ таарууладаг байна. Иимэһээ тэрэнэй зурагуудые олон тоото харагшад хүндэтэйгөөр, баяртайгаар хүлеэн абадаг. Уран зураашан мүнөөнэй үеын үйлэ хэрэг зураха дуратай. Тэрэнэй зурагуудай олонхинь манай үеын хүнүүдтэ — ажалай баатарнуудта зорюулагданхай.

Мүнөө уран зураашан зонын выставкэдэ харуулхаар шэнэ зурагуудые бэлдэжэ байнхай. Энэнь мүнөөнэй байдал һарууһан 5 хэнэгһэ бүридэхэ томохон бүтээл болохо юм.

Б. БАТОЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зураашан А. Даржаев.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СОЁЛШОД ХҮДӨӨ ГАРАБА

Малай үбэлжэлгын үедэ худөөгэйхидые соёлой, мүн ажахынуудай алин бухы хэрэглэмжын талаар гүйсэд һайнаар хангахын тула профсоюзай областной соведэй президиум тусхай тоготол абаһан байна. Энэ тоготоолой ёһоор профсоюзай үрэ һайнаар автопоезд эмхидхэжэ, худөө нютагуудаар ябаха болоно. Эньиэндэнь лекторнууд, агитбригада, медицинын худэлмэрилэгшэд, ажалшадай ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые хангагшад, автолавка оролсоно.

Бага автопоезд эмхидхэгдээд, Хориин ба Хэжэнгын аймагуудта ошобо. Холын гүүртэ болон отаралнуудаар ябажа, малшадта зүжэг наада харуулха, улахоорондын байдалаар хөөрэлдөөнүүдые хэхэ байна. Гадна малшад дуратай эд хэрэгсэл, медицинын туһаламжа абаха юм.

Хоёр аймагта ошоһон автопоездын бүридэлдэ уран һайханай республиканска болон зональна харалгын лауреат, Улаан-Үдын шэлэй заводой «Стеклодубь» гэжэ агитбригада, мүн уран һайханай республиканска харалгын дипломант, нарин сэмбын фабрикын «Промысел» гэжэ агитбригада оролсоно.

«Стеклодубь» гэжэ агитбригада республика дотороо ишэдэ суурхуулһан байха. Репертуараа саг үргэлжэ шинээр зохёожо, мүнөө сагай байдалые домоглон магтадаг шангалтай. Тэрэшэлэн ажалһаа залхуураһан, шинын хэрэгтэ һаад тойбо хэдэг худэлшүүлые ёгтолһоо шог наадатай зүблэнүүдые харуулхадань, хүнүүд энеэлдэжэ ехэ юм. Агитбригадын худэлмэридэ элдэб мэргэжэлтэй худэлмэрилэгшэд хабаадалсана. Жэшээнь, транспортна цехэй механик Н. Н. Ковёров, тоо бүридэхэгшэ Г. А. Краснышникова, гэгшэ абтавдгын О. Янгузова, электрик С. А. Трудинов, заводой комсомолой организациин секретарь Б. А. Лев, мүн С. Н. Войлошников, В. В. Акимов, Т. Крылова болон бусад соёлой байһанда уг үргэлжэ оролсо. Бэлиг шадабараа нарижууна.

Тиихэдэ нарин сэмбын фабрикын «Промысел» гэжэ агитбригада арбан гурбан хүнһөө бүридэнэ. Жэшээнь, инженер Г. Д. Жамьянова, мастер Тубшинова Г. С. Антонов болон бусад агитбригадын булэгтэ оролсожо, харагшадые баясуулна.

Ц. БАТУЕВ,
профсоюзай областной соведэй дэргэдэхи уран һайханай байшангай директор.

МЭРГЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ФАКУЛЬТЕТ

Буряадай худөө ажахын институдай дэргэдэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлэ дээшэлүүлхэ факультет нээгдэһээр найман жэл боложо ябана. Тус факультетдэ жэл бүри 500 хүн һуража гарахадаа, һэһэн мэргэжэл шудална.

— Мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр манай республикада эмхидхэгдэһэн курсада Тувын Ахадай АССР-нүүдэй, Красноярскын, Приморскийн, Хабаровскын хизаарнуудай, Шэтын, Эрхүүгэй, Амарай, Сахалинай, Магаданай, Омскын, Новосибирскын, Томскын областьнуудай тулоолэгшэд ерэжэ һуралсана.

Институдай проректор, тус факультетдые хүтэлбэрилэгшэ К. Красинский нигэжэ хэлэнэ: — Совет ороной хүдөө ажахын худэлмэрилэгшэдһөө гадна, манай аха дүү Монголой Арадай Республикын гүрэнэй ажахын хүтэлбэрилэгшэд институдта ерэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Жэшээнь, һуралсалай энэ жэлдэ МНР-эй гүрэнэй ажахынуудай 29 директор ерэһэн байна.

Аха дүү ороной тулоолэгшэд энэ институдай дэргэдэ дүрбэ һара шахуу саг соо һураад гарахадаа, худөө ажахыда эрэюулагдаһан шэнэ шэнэ һонинтой танилсаха юм. Тэдэнэр «Газар элдүүрилгэ», «Сабшалан һайжаруулга», «Мал ажал», «Хонин ажал», «Мори үсхэбэрилгэ» болон бусад темэнүүдые шудалха, үйлэдбэриин практика гараха юм. Айлшад һаяхан Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын да ошожо, һү һаалиин фермэнүүдэй худэлмэриие оньһожорулгын, «Байгал» гэжэ һуралсалай ажахыда мяха, һү абалга ягаад дээшэлүүлэгдэжэ байһан асуудалнуудтай танилсаба. Мүн эдэнэр Улаан-Үдын, Зэдын, Кабанскын аймагуудаар ябажа, машина, техника хэрэглэхэ, нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилхэ, тэжээл бэлэдхэхэ, шүбүүнэй болон гахайн мяха үйлэдбэрилхэ, үүлтэр һайнтай мори үсхэбэрилхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудтай танилсаһан байна.

Зундаа Буряадай худөө ажахын институдта МНР-эй һаалищд, тугалшад болон худөө ажахын бусад худэлмэрилэгшэд ерэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ юм.

П. КАЗАРИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Яковлев, Шэтын областиин совхозой директор Г. Кузьмин, МНР-эй гүрэнэй ажахын директор Гомбосүрэн, худөө ажахын институдай проректор К. Красинский, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Ажалай баатар, гүрэнэй ажахын директор Дарийн Арьяа, Шэтын областиин колхозой түрүүлэгшэ В. Свитич, МНР-эй гүрэнэй ажахын директор Батчулун гэгшэд забһарлалгын үедэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

СОФИ. «Байгша оной январиин 13-да болоһон һунгалтын үеэр Болгаридаа 18-һаа дээшэ наһатай 6 миллиоһоо дээшэ һунгагшад 52419 депутадые арадай Соведүүдтэ һунгаа.

Энэнэй урда тээхи һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн 2,5 жэлэй туршада Болгарин Арадай Республика хэззэ хэзээнэйхиһээ түргэнөөр хүгжөө. Ороной национальна доход нилээд ехэ, промышленностиин үйлэдбэридэг продукцииндаа хэмжээ 30 процентоор дээшэлүүлхэ, 100 мянган шэнэ байра, хэдэн зуугаад һургуули болон нинтын байшангууд баригдаа.

Тэрэшэлэн 2 миллион үлүү тэй хүнэй салин хүлһэн нэмэгдэһэн, худэлмэришэд ба алба хаагшадай гурбанай нэгэ хубинь неделидээ табан үдэр ажалладаг болонгодоһон байна. Болгариин пенсионернууд шэнэ хүнгэлэлтэнүүдтэ хүртөө.

Оронөо фашизмһаа сулөөлжэ, арадай засаг тогтоһоор 30 жэлэй ой мүнөө жэлдэ гүйсэхэ. Энэмнай — түсэбтэ зурагаадан табан жэлэй туршада нинтын ба экономическа талаарнь Болгарие хүгжөөхэ тухай БКП-гэй X съездын шиидхэбэри бэелүүлхэ шэнэ арга замуудые халаалха национально-партийна конференциин жэл болохо.

Моис ДЕКАЛО,
болгар журналист.

СУАНХОА — ШЭНЭ ГОРОД

ХАНОЙ. (АПН-эй корр.). Вьетнамай Демократическа Республикын карта дээрэ Суанхоа гэжэ город үшөө тэмдэглэгдээгүй байна. Энэ хадаа ганса архитекторнуудэй ухаан бодол соо мүндэлөөд байһан город бэшэ юм. Эндэ олон гэрнүүдтэй кварталнууд жэрнэ, промышленна предприятинууд, соёлой байшангууд баригдаад боддоно. Викфу провинцидахи шэнэ городто өөрын театр, пионернүүдэй байшан, стадионууд, хэдэ хэдэн гостиницанууд бии юм. Суанхоа ДРВ-гэй аграрно-индустриальна областиин түб болохо байха.

Эндэ мүнөө сагай индустриальна онол аргаар 11 дабхар гэрнүүд ороо дотор түрүүшынхиеэ баригдажа байгаа. Суанхоае республикын эрээдүйн городуудай тухай шэнжэнь гэжэ нэрлэдэг.

КАРЛ МАРКС ТУХАЙ ФИЛЬМҮҮД

БЕЛГРАД. (АПН-эй корр.) Новосадскын «Неоплантэ» гэжэ киностудиин хэдэн худэлмэрилэгшэд публицист Радомир Суботичай хүтэлбэри доро Баруун Европын хото городуудаар аяншалха үедөө Карл Марксын ажабайдал ба ажал ябуулгатайнь холбоотой документальна кадрнуудые буулгаһан байна.

— Бидэ түрүүшээр нэгэ фильм түсэблэһэн байгаабди, — гэжэ Радомир Суботич хөөрэнэ. — Зүгөөр, суглуулһан материалнуудай научна, коммунизмын үндэһэ һурни табигша тухай документальна хэдэн фильм болохоор байһые гэжэ киноадруудые буулгаха үедөө ойлгообди. Тиин «Трир — Маркесын эдир наһанай город», «Коммунис манифестын» хайшан гэжэ зохёогдоһон тухай», тэрэшэлэн шэнэ Югославида Марксын һургаалай хайшан гэжэ бэеэлүүлэгдэжэ байһан киноповесть зохёохо табиха һанал бодол түрэһэн байна.

А. ШЕРСТЮК.

ТҮРҮҮ МАГАЗИН

Улаан-Үдын горпищеторгын 10-дахи магазин 9-дэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаа амжалтатай дүүргэжэ эхилбэ. Январь һарынь түсэб 20 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдөө.

Үбэлэйшье үедэ газированна уһан, мороженно таһалгаралгагүй худалдагдана. Тус коллективэй ажалдаа амжалта туйлажа абадагынь гайхалтай бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, 30-аад жэлэй туршада наймаанай ажалда худэлмэрилһэн, дүй дуршалаар баян Галина Николаевна Галпероовна магазиние ударидана.

Магазинай бакалейн таһагые даадаг П. Н. Скуратова зэндэ һалтай зохидоор хандадаг, түсэбэй дүүргэлтэ түлөө ходо оролдодог худэлмэрилэгшэ.

Эдэнэр 1973 ондо 1.559 мянган түхэригэй үлүү хэсэгэй зүйл худалдажа, абаһан жэлэйнгээ түсэб мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэбэ.

1974 оной түрүүшын кварталай түсэб уридшалан дүүргэхээр зорисжоһон тус коллектив ажалайгаа эршэ һуладхангүй худэлмэрилнэ.

Д. КОЛМАКОВ.

СПОРТ Людмила ПАХОМОВА: „ОЛИМПИАДАДА БЭЛДЭЖЭ ЭХИЛЭНХЭЙБДИ!"

— Тон ехээр баярлабабди! Манай үнинэй хүсэл эрмэлзэл хүсэлдөө, — гээд үшөө дахин чемпион Людмила Пахомова ТАСС-ай корреспондентдэ Скироботой хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Улаахооронды олимпийско комитет елүүр дээрэ хатар наадалые 1976 оной үбэлэй олимпиадын программада оруулха гэжэ шиидхэһэн тухай ТАСС-ай корреспондентын Лозаннаһаа тэрээнэй дамжууһан байна.

Елүүр дээрэ хатар наадалга Олимпиин стадион дээрэ суглараһан олон мянган хүнүүдэй дура татаха байха гэжэ Л. Пахомова тэмдэглэнэ. Олимпиин наадануудта хабаадахадаа, елүүр дээрэ хатар наадагшад манай програмдаа улам бүр үргэдхэхэ, елүүр дээрэ хатар наадалга эдэ шэрэн шадабарийнь бүри мэргэжэл шадабарийе бүри гоё һайхан болгохо байһанинь дамжуурай.

Мулишье дээрэ хатар гүйлгэ хэгдэжэ ороо олон шэнэ харжэнуудые хэхэ ёһогүй гэжэ тэмдэглэхэдөө Бүхэ зарим чемпионуудта мэн нэргэхэ үнэн хэлэдэг гэхэ. Ордоо манай зарим хүн гэжэ тайлбарилгүй гэжэ хэдэ... Дэлхэйн хоёрдохи манай хатарһаа гадна ...

Елүүр дээрэ уралаа хатар гэһэн чемпионууд — ЧССР-һээ Ева болон Павел Романовтан, Англиин Диана Таулер, Бернард Форд гэгшэд мүнөө дурсан һанажа, тэдэнээр баяр баясхалан хүргэдэг. Эдэнэр мүн дээрэ дэлхэйн чемпионууд мүн эдэ наадануудта хабаадаха. Елүүр дээрэ хатар наадалгые олимпиадын программада оруулхын тула эдэнэр ехэ юумэ хэһэн байна.

Мүнөө Саша Горшков бидэ хоёрто, мүн манай тренер Е. А. Чайковскаяда хүсэ шадал, зориг эрмэлзэл нэмэбэ. Ехэ арга боломжонууд нээгдэхэдэ, дали жэгүүр үргэһэн мэтэ болобобди. Дэлхэйн ба Европын дүрбэ дахин чемпионууд болохо юумэн ёһоор хэрэг хэхэ баа даа. Тиигэбэшье мүнөө спортсмен олимпиин медальда хүртэжэ байхагүй юм.

Елүүр дээрэ хатар наадалгые программадаа оруулхын тула Улаахооронды олимпийско комитет дуугаа гаргаха гэжэ тоолоо гүнзэгы сэдхэлэйнгээ өөртэ этигэн найдажа, 1976 оной үбэлэй олимпиадада үнихэнэй бэлдэжэ эхилээ һэмди.

Өөһэдыңгөө шэнэ, мүнөө болоод байхада, олимпиадын программада хэндэшье оруулаадүйди. Энэ программын манай бидэндэ һайшаагдаха хэлэхэ шэнэ боломжо оложо таарууу, һайн гэжэ хэлэхэ байнаб.

Манай клубай гэшүүд — «Динамын» тулоолэгшэд Наталья Линичук, Геннадий Карпоносов һүүлэй жэлдэ ехэ амжалта туйлаа. Тиин совет фигуристнууд сооһоо эдэнэр лэ Олимпиин командын бүридэлдэ оруулагдаха, елүүр дээрэ хатар наадаха эрхэдэ хүртэхэ байба. Үшөө 2—3 паар хатаршадай инстабрук ошохо арагатай гэжэ байнаб.

Елүүр дээрэ хатар наадалга олимпийско программые байжуулан шэнэ (ехэ байна гэжэ 1976 оной үбэлэй Олимпиадын бэлдэхэлэй комитедэй генеральна секретарь К. Клее Вензэ байдаг ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. Манай түйлэн хамтагдаһанаань сэдхэлээ ханажа байһанаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. (ТАСС).

ЛЕНИНГРАД хотын түүхэ тухай хөөрэһэн олон тоото экспонадуудай дунда хадагалагдажа байдаг альбомые ирахада, Ленинградай Улаан тугта ябаган сэрэгэй 21-дэхи дивизиин дайшалхы замые һануулна. Бэедэнь яб гэжэ таараһан сэрэгэй хубсаһатай офицерэй фото-зураг альбомой 10-дахи хуудаһанда хадаатай. Энэ зураг доро нигэжэ бэшээтэй: «42-дохи армиин ябаган сэрэгэй 21-дэхи дивизиин полит-таһагай начальнигай орлогшо Мадагуев Федор Петрович».

Шэн зоригто сэрэгшэдэ айлшалан ерэхэдэмнай, бууралтаһан толгойтой, нюргаар үндэр хүн бидэнэрые хүндэмүүшэ зохидоор угтаба. Хүнгэн солбоноор алхалха, хүдэлхэдэнь, сэрэгшэ ябаһан хүн гээд хүрэһөөр лэ ойлгохоор. Юрэдөө 60 наһанайнгаа табсан дээрэ гараһан үбгэжөөл гэжэ хэлэхээр бэшэ даа! Федор Петрович Мадагуев, 1929 оной октябрьда КПСС-эй гэшүүндэ абтаһан, мүнөө отставкада гараһан полковник юм.

Стол дээгүүр гар бэшэгүүдые, фото-зурагуудые дэлгээнхэй хөөрэлдэнэбди. Федор Петрович хадагалжа ябаһан хоморой шухаг фото-зурагуудые гартаа барин, намтар тухайгаа һанан һанан хөөрэнэ...

Алайр нютагай үгытэй ядуу айлайда түрэжэ, хүн боложо, хүлөө дүрөөдэ хүргөө. Гүлмэр заахан наһандаа эхэ, эсэгэһээ гээгдэжэ үншэрһэн юм. Барлаг хүлһэншэнөөр хүдэлөө. Батрачкомой комсомолшууд хүбүүе Буряад орон эльгээһэн байгаа. Холын Алайр нютагһаа ерэһэн хүбүүндэ шэлэй заводой барилга дээрэ ажаллаха путевко үгтөө һэн.

Түрүүшээр кочегараар, һүүлдэ шэл отологшоор хүдэлөө. 1928 ондо Зүүн-Сибириин хизаарай профсоюзай Соведэй президиумэй гэшүүнээр тэрэниие һунгаһан юм.

Сэрэгэй уялгата албанда мордохо сагынь хүрэжэ

ЛЕНИНГРАДАЙ ХҮНДЭТЭ ПИОНЕР

ЗУРАГЛАЛ

ерээ, 18 наһатай Федя Мадагуев сэрэгэй хубсаһа үмдэбэ. Полкын комсомолшууд эдэбхи үүсхэлтэй, һүбэлгэн ухаатай хүбүүе ударидагшаараа һунгаа һэн. Удангүй тэрэ сэрэгэй полковой һургуули дүүргэбэ.

1933 ондо Алас-Дурна зүгэй хилэ дээрэ алба хэхыень Федорые эльгээбэ. Хүшэр хүндэшье, һанаа зоборитойшье албан эхилээ һэн. Бандидуудые намнан үлдэхэ, хилэ эбдэгшэдые, диверсантнуудые мүрдэн бэдэрхэ ушартай болодог бэлэй. Федор эмээл морёор гүйлгэхэдөө бэрхэ, буудахадаа мэргэн сэрэгшэ гэжэ хилэ сахигша чекистнүүдэй дунда суурхаба.

Федор Петрович нэгэтэ сагаантанай бандын хилэ яажа дабаһан тухай тодорхойгоор хөөрэбэ. Харгыдань дайралдаһан һуурин тосхонуудые үнэһэн тоборог болотор галдаһаар, шуһан мүр үлөөһөөр энэ банда ойн жалга хүнды соогуур ангай ябаһан зүргэ харгыгаар зугадаһан байгаа. Командованинь нэтэрһэн бандые намнажа хүсөөд, үй бута сохихыень Мадагуевта даалгаба. Чекистнүүдэй тусхай отряд даажа абаад, тэрэ бандидуудай хойноһоо мүрдэжэ ороо һэн. Засадаар бэеэ нюужа моридоо үхэтэрнь намнажа ябаад бандидууд чекистнүүдһээ холодон тэрьелбэ. Тиигэбэшье һаань, нютагай хүн зоной туһаламжаар отряд ой тайгын бүтүү бүглүү хүндын тайгада хашажа бандые хүреэлбэ. Шанга тулалдаанай эсэстэ бандидууд усадхагдаа бэлэй.

Дайнай урда тээхэнэ Мадагуев НКВД-гэй дэргэдэхи Москвагай пограничнэ дээдэ һургуули дүүргэжэ үрдибэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай эхилхэдэ тэрэ полкын комиссар боложо байгаа.

...Комиссар. Үнэхөөрөөшье, хатуу шэрүүн 1941 ондо сэрэгэй комиссар байха гээшэ хэсүү хүндэ һэн. Байлдаанай гал дүлэн соогуур манайхин гэдэргээ сухариха, дайсанай хүреэлгэдэ орохошье ушарнууд али олон үзэгдэдэг байгаа гээшэб! Иигэжэ саг зурын урагшагүйдэлгэ зарим сэрэгшэдые сүхэрүүлдэг паао даа. Комиссар хадаа хүнэй сэдьхэл дайрама дүлэтэ халуун үгэнүүдые хэлэхэпээ гадна, бэеэрээ үльгэр жэшээ харуулха, үсөөн бэшэ ушарта баатаршалга гаргаха зэргэтэй байгаа бшуу. Мадагуев энэ талаар нүхэдһөө дутадаггүй, зориг түгэлдэр хүбүүн байһанаа харуулба. Комиссар эгээн шанга дайшалхы ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ямаршье добтолгодо сэрэгшэдые дахуулан ородог байһан. Тэрэ нэгэтэ бэшэ үхэлэй эрмэг дээрэ ерээд лэ хилгааһан дээрэ тородог байгаа. Нэгэтэ байлдаанай үедэ дайсанай ара талада гаража, эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаа һэн.

...Дайсан Ленинградай заха уруу сүмэрэн орожо шадаба. Кировскэ заводһоо дүрбэн километрэй зайда, Пулковско добуундахи Колпино шадар шанга тулалдаан эхилбэ. Трамвайн харгы байлдаанай боложо байһан газар хүрэтэр туласа ошоно. Фашис самолёдууд городые зэрлиг муухайгаар бомбодоно.

Ленинградые хамгаалагшадай окопууд соо хэсүү байдал тохёолдобо. Буу, һомон, эдеэ хоол дууһажа захалба. Эдеэ хоол бэдэрхэ тусхай бүлэгүүд эмхидхэгдэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, намартаа хуряагдажа үрдигдөөгүй хартаабхын, капустын газар немецүүдэй бэхилэлтэ түхеэрһэн «уурхайн» захаар саһан доро үлэшэһэн байгаа бшуу. Тэндэ ошожо капуста, хартаабха малтажа абахань тон аюултай һэн. Гэбэшье энэ харюусалгатай хэмжээ ябуулга хүтэлбэрилхыень полкын партбюрогой секретарь Мадагуевта даалгагдаба. Секретариин хүтэлбэри доро хэдэн сэрэгшэд үдэшэ бүхэн хээрэ гаража, гитлеровецүүдэй «хамар» доро үлэһэн овощ саһа этэжэ, малтажа абадаг бэлэй. Нэгэтэ немецүүд тэдэнэрые тухайлжархиһан байгаа. Миномёт болон пушкануудай һомон аадар шэнги адхарба. Таһалгаряагүй буудажа, манай сэрэгшэдые хоног соо холо табибагүй. Хоёр солдат хүндөөр шархатаһан, Мадагуев контузилагдаһан юм.

Полкдонь тэдэнэрые алуулаа гэжэ тоолоод, баатарай үхэлөөр унаба гэһэн сааһа гэртэхиндэнь эльгээхэеэ бэлдэжэд байба. Хүндөөр шархатабашье, янгинама хүйтэндэ даарaжа бээрэбшье, амиды мэндэ тэдэнэрэй бусажа ерэһэндэ, нүхэдынь аргагүй ехээр баясаа бэлэй. Федор Петрович энэ аюултай «аяншалгаһаа» бусажа ерэһээр, нүхэдтэеэ фото-зурагаа абхуулһан байна.

Гитлеровецүүд оло дахин добтолго хэбэшье, Пулковско добуунние ээлжэ ядаба. Иигэжэ урагшагүйдэһэн дайсад галзууржа, яаралтайгаар иишэ асаргадаһан эсэсовецүүдтэе манан һоготорнь архи уулгаад, добтолгодо табидаг болобо. Дайсадай томо буугаар хэдэн дахин буудаһанай, дүрбэн удаа шанга байлдаанай болоһоной һүүлээр манай сэрэгшэд нилээд үсөөрбэ. Фашистнуудай эгээл шиидхэхы добтолгоёо хэжэ байха үедэ манайхинай пулемётчик алуулшаба. Мадагуев өөрөө пулемёдой шабха бариха баатай болоо һэн. Удангүй һомониинь дууһашаба. Һогтуу гитлеровецүүд сабшагдаһан ногоон шэнги хиргагдабашье, добуун өөдэ мүлхижэл мэдэнэ. Гэбэшье добууниие ээлжэ шадабагүй. Энэ байлдаанда эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө комиссар «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн хоёрдохи медаляар шагнагдаба.

— Ленинградай нангин газарые дээрмэшэдэй бузар сабхи хэзээдэшье гэшхэхэгүй гэжэ этигэн найдадаг һэмди, — гээд Фёдор Петрович мүнөө хөөрэдэг.

Ленинградые хамгаалжа байһан үдэрнүүдтэ фронтын сэрэгэй Соведэй заабаряар мэргэн буудагшадай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрпэн юм. Тиин замполит Мадагуев мэргэнээр буудажа һурахыень сэрэгшэдые уряалхаһаа гадна, солдадуудтай суггаа дайсадай хойноһоо «агнуурида» гарадаг байгаа. Тэрэнэй мэргэнээр буудажа унагааһан гитлеровецүүд яһала олон болобо. Ленинградай фронтын сэрэгшэдэй дунда снайперскэ хүдэлөө һайнаар хүгжөөлсэһэнэйнь түлөө Мадагуевта дурасхаалай буу А. А. Жданов мэргэн буудагшадай түрүүшүүлэй слёт дээрэ барюулһан байна.

Фёдор Петрович Мадагуевай эрэлхэг зориг харуулһан баатаршалга тухай бултыень энэ багахан зураглал соо хөөрэхын аргагүй. Тэрэнэй энгэртэ яларһан арбан дүрбэн дайшалхы хайра шагнал энээниие гэршэлжэ үгэнэ бшуу. Сэрэгэй албанһаа табигдажа, түрэл Буряадаа бусажа ерэһээр Ф. П. Мадагуев милициин таһагта, хүтэлбэрилхы дүшаалда хүдэлөө. Тэрэ пенсидэ гарабашье, мүнөө болотор суггаа хүдэлһэн нүхэдтэеэ холбоогоо таһалдаггүй юм. Мүн түрэл городойнгоо нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Амгалан ажалдашье хүдэлжэ ябахадаа Ф. П. Мадагуев хүн зоной магтаалда нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байха.

Эрэлхэг зоригто комиссарые гансашье үнгэрһэн саг Ленинградтай холбоно бэшэ, мүнөөшье тэрэ баатар городтоёо холбоотой зандаа. Нэгэ полкдо алба хэһэн ленинградецүүдтэяа хани ёһоной бэшэг абалсажа, нягта холбоотой байдаг. Ленинградай һургуулинуудай нэгэнэй комсомолшууд болон пионернүүд Ф. П. Мадагуевые һургуулиингаа хүндэтэ пионерээр һунгаһан байна.

Е. ГОЛУБЕВ,
Б-Н. НАМДЫКОВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

УНИВЕРСИТЕДЭЙ ХЭШЭЭЛ БОЛОБО

Һаяхан Петропавловкын дунда һургуулида түрэлхидэй университедэй педагогикын ба медицинын эрдэм шудалха ээлжээтэ, гурбадахи хэшээл боложо үнгэрбэ. Түрэлхид энэ үдэшэ һургуулиин хоёрдохи дабхарта олоороо суглараа. Һурагшадай элдэб бүтээлнүүд тэрэниие ехэтэ һонирхуулба.

Багша Т. И. Комарь «Һүбэлгэн һоноороо, анхарал ехэтэйгээр, уран хандасатайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлгэ» гэһэн лекци һонирхолтойгоор уншаһан байна. Тиихэдэ һургуулиин врач А. И. Ткаченко үхибүүдэй бэеэ гэмтэлгэһээ яажа һэргылхэ тухай түрэлхидтэ хөөрэжэ үгэбэ. Һүүлдэ тэр бүлэдэ архиин ямар хоро хүргэдэг тухай кинофильм харуулагдаа.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдын аймаг.

ТЕМАТИЧЕСКА УДЭШЭ

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлэдхэдэг техникумдэ «Математика — мэргэжэлтэдтэ» гэһэн тематическа үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Техникумэй һурагшад эндэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Хүдөө ажахыда математикын ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан тухай Г. Гуржапов, арифметикын эртэ урдын сагһаа хойшо хүгжэһэн тухай Д. Буянтуев гэгшэд сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Г. Гавриков ородой урданай хэмжүүрнүүд тухай хөөрэжэ, һурагшадые мүн лэ һонирхуулаа.

Удаань бүлэг студентнэрэй бэлдэһэн концерт харуулагдажа, үдэшэ хүхюун зугаатайгаар үнгэрбэ.

М. МЕДОВАЯ.

163 НАҺАТАЙ ЭКИПАЖ.

Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив ажалайнгаа хэрэгээр республикынгаа хотонууд болон хүршэ область, хизаарнууд тээшэ гараха баатай болодог юм. Үүлэн дундуур нисдэгшэдэй дунда залуушье, ажалай баян дүршэлтэйшье болоһон лётчигууд ба технигүүд тус предприятида олон. Жэшээнь, вертолёдуудые холын городуудһаа нүүлгэн асарха болон тиишэншье абаашаха хэрэг эгээ бэрхэ лётчигуудта, технигүүдтэ даалгагдадаг байна.

Коммунист С. Г. Акентьевэй даадаг экипаж Хабаровскһаа «МИ-1» түхэлэй вертолёт асаржа ерэбэ. Тэрэ 2.400 километрэй зайе, дунда зэргээр часай 120 километр гаталжа ерээ һэн. Вертолёт жолоодохо хэрэгтэ нилээд дүршэлтэй болоһон нүхэр Акентьев, оньһон техникээ өөрынгөө табан хургандал адли мэдэдэг дээрэһээ даабаряа хододоо эрхимээр дүүргэжэ ябана. Тиимэһээ, утын хүшэр замуудаар ниидэдэг С. Г. Акентьев түрүүтэй, штурман В. В. Иванов, авиатехник М. П. Савельев гэгшэд арадай ажахын түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулалсана гээшэ. Тэдэ гурбан хамтадаа 163 наһатай юм. Тэрэнэйнгээ 100 жэлынь авиацида зорюулаһан. Тиин авиапредприятиин, эгээ «залуу» экипажай тодорхойлхы жэлдэ бүри ехэ амжалтатайгаар ажаллахыень хүсэе.

И. ХРАПУНОВ.

ОЛОНДО МЭДЭЭЖЭ КОЛЛЕКТИВ

Мария Георгиевна Филатовагай даадаг «Одон» ательсгэй филиалда ажалладаг коллектив городто ажаһуугшадай дунда мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Олон жэлэй туршада оёдолой мастераар хүдэлжэ байһан Филатова — уран гартай оёдолшон. Зоной захил саг соонь, һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Тус коллективэй оёдолшодто баяр баясхалан хүргэһэн бэшэгүүд, гомдол дурадхалай дэбтэртэ бэшэгдэнхэй байдаг.

1973 ондо IV кварталайнгаа даабари 1300 түхэригөөр үлүүлэн дүүргэжэ, тэдэнэр түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байгаа.

25-аад жэлэй туршада тус мастерскойдо оёдолшоноор ажаллажа байһан В. Е. Гунина, У. Ф. Якушева гэгшэдые захил хэгшэд таниха болонхой. Тэдэнэр Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаһан.

Тус коллектив 4700 түхэригэй хубсаһа оёжо, январь һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табиба.

Д. КОЛМАКОВ.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

АЛЬГА ТАШАЛГАН ЗАМХАНАГҮЙ

Гүрэнэй филармониин бүлэг артистнар Ярууна, Хори, Хэжэнгын аймагуудай ажалшадта концерт харуулжа, малшад, хонишодые баясуулба. Тус бүлэгэй концертые А. Г. Пинский хүтэлбэрилжэ ябана. Шог ёгто мүрнүүдэй, хүхюун аялгаар тэрэ хүн зониие баясуулжа, магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Дуушан Владимир Санжиев ород, буряад дуунуудые гүйсэдхэжэ, харагшадай анхарал ехэтэ татаба. Россин Федерациин хатаршадай конкурсын лауреадууд Валентина, Тахир Ахмедиинтэн хэдэн хатар наада гүйсэдхэжэ, олон удаа альга ташалгаар дахин дахин уригдаһан байна.

ҺУРАГШАДАЙ УЯЛГА

Мужыхын дунда һургуулиин комсомолой эхин организациин суглаан боложо, «Уласхоорондын байдал тухай» лекци багша, һуралсалай таһагые даагша Ф. П. Хонгоров уншаба. Мүн классһаа гадуур хүтэлбэрилэгшэ Е. Б. Раднаева ВЛКСМ-эй областной конференциин шиидхэбэринүүдтэй комсомолшуудые танилсуулаа.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ — ШАН

Ажалай түрүүшүүлэй аймагай суглаанда «Дружба» колхозой «Шулуун» баазын һаалиин гүүртын түрүү һаалишад — эгэшэ дүүнэр Мария, Валентина Андреевануud, Е-Х. Ц. Цыренова, эрхим хонишон Б-Д. Э. Ринчинов гэгшэд хабаадаһан юм. Ажалдаа алдаршаһан эдэ нүхэдтэ үнэтэ бэлэг грамотанууд барюулагдаһан байна. Харин Мария, Валентина Андреевануудта «Аймагай эрхим һаалишад» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

ГҮҮРТЭ, ОТАРАНУУДААР ЯБАНА

Гарагай зургаан бүхэндэ «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд аймагайнгаа холын гүүртэ, отарануудаар ябажа, лекци уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Бүлгэмэй лекторнүүд — интернат һургуулиин директор П. М. Ковалев, Мужыхын һургуулиин химиин багша Е. З. Лигүтов, һуралсалай таһагые даагша Ф. П. Хонгоров, врач, нютагай участково больницые даагша А. Н. Петрунова, хүдөөгэй библиотекые даагша Т. Н. Алсыкова гэгшэд малшад, хонишодто хүрэжэ, бюллетень, сахилгаан газетэ гаргаһан, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

Д. Н. ХАЛХАРОВ,
багша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «Ажаһуудалай хангалгын комплексно түсэб» — түрүү бэшэг. «Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ — эршэ, дэлисэ!» — суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зохёон байгуулагша байха» — А. Куклинай статья. «Гүрүүшүүл арга боломжонуудые олоно» — В. Сыреновэй статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда. «Улаан-Үдэ — 1974 ондо» — горсоведэй сессиһээ мэдээсэл. Хилын саана. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спорт. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Телевизионно һонин. 18.25 — «Танай номой тагта». 18.45 — «Уласхоорондын шахардуу байдалай намдаха үедэ үзэл суртала тэмсэлэй гол зорилго».

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Нүхэр Л. И. Брежневэй Кубада айлшалһан тушаа» — телевизионно документальна фильм.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал. 21.40 — Станислав Пожлаковой дуунууд.

«Орбита». 22.00 — «Семнадцатый трансатлантический» — уран һайханай фильм. 23.30 — «Хатарай вал» (үнгэтэ). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 21.10 — Спортивна программа. 1. Санаар дэлхэйн чемпионат (үнгэтэ). Эрэшүүлэй урилдаан (15 км.). Швециһээ дамжуулга. 2. Волейболоор СССР-эй чемпионат. Ригын «Радиотехник» — Ростовой СКА.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

СОФИ

«КПСС-эй, СОВЕТ ГҮРЭНЭЙ ГАДААДЫН ПОЛИТИКА ТУХАЙ»

ТАСС

«КПСС-эй. Совет гүрэнэй гадаадын политика тухай» — Болгариин Коммунис партиин хэблэлээр болгар хэлэн дээрэ барлагдан гараһан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй, статьянуудай суглуулбари иигэжэ нэрлэгдэнэ.

КПСС-эй гадаадын политическэ ябуулгын стратегическэ гол шэглэл — социалис оронуудай хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө, аха дүүгэй харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай холбоо барисаа, хани харилсаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэл Л. И. Брежневэй ном дотор гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнэ гээд оршол доторнь хэлэгдэнэ. Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, революционно, демократическа, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүүсэн тэмсэдэг хүсэнүүдэй нэгэдэлые бүри нягта жагсаалтай болгохын түлэ КПСС оролдолго гаргана гээд хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай. БКП-гэй ЦК-гай ба аха дүү бусад Коммунис партинуудай һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон пленумүүд КПСС-эй гадаадын политическэ эдэбхитэй ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгэһэн, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ Л. И. Брежневэй ехэ туһа хүргэһыень тэмдэглэһэн байна.

Уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь дэлгэрэнгыгээр тогтожо, гүнзэгы шэнжэлэл хэһэн байха юм. КПСС-эй ба Совет гүрэнэй гадаадын политическэ хараа бодол бэелүүлгэдэ тэрэнь ехэ туһа хүргэнэ. Л. И. Брежнев хадаа арадуудай хоорондохи хани барисаанай, эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын политическэ байдал һайжаруулхын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ мүн гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ тоологдоно.

ДЕЛИ

Коммунистнуудай газетын ойн баяр

ТАСС

Индиин коммунистнуудай үдэр бүри хэблэгдэн гарадаг газетын — «Джанаюгамай» («Шэнэ үе») түрүүшын номерой барлагдаһаар 20 жэлэй ой гүйсэбэ. Тус газетэ Керала штадта малаялам хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг юм. Энэ үе соо «Джанаягам» пролетарска интернационализмын тугые үндэр дээрэ үргэн ябажа, Индиин үргэн нийтэ ажалшадай аша туһа хамгаалдаг байна. Орон доторхи социально-экономическа хубилалтануудые дары түргөөр хэхын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэлтэй байха тухай асуудалнууд газетын хуудаһануудта үргэнөөр бэшэгдэдэг байна. Тус газетын ажал ябуулга Индидэхи түрүү үзэлтэй демократическа хүдэлөөе бэхижүүлхэ хэрэгтэ, үргэн нийтэ арад зоной дунда марксизм-ленинизмын суртал һургаалые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһална.

ХЕЛЬСИНКИ

ХАРИЛСАА ХОЛБООГОО ҮРГЭДХЭХЭ

ТАСС

Советскэ Союзые шэнжэлдэг институт Финляндиин ниислэл хотын Ленротинкат үйлсэдэ байдаг юм. Энэ институт Финляндиин Гэгээрэлэй министерствэдэ хабаатай. Эрдэмтэдэй, студентнэрэй, соёлой ажал ябуулагшадай делегацинуудые нэгэ нэгэндээ эльгээлсэхэ хэмжээ ябуулгануудые тэрэ эмхидхэдэг байна. Мүнөө үедэ институдай хүдэлмэрилэгшэд Финляндиин соёлой недели үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл хэнэ. Тус недели байгша оной сентябрь һарада Советскэ Союзда үнгэргэгдэхэ юм.

Эрдэм наукын элдэб һалбаринуудаар хэблэгдэн гараһан 60 мянган совет номуудай том институдай библиотекэдэ тоологдоно. Институт Советскэ Союзай 14 библиотекэтэй, эдэнэй дунда В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй библиотекэтэй номуудаа андалдан абалсадаг байна. Эрдэмтэд, студентнэр, һурагшад, мүн ород хэлэ шудалжа байһан Финляндиин бусад эрхэтэд институдай библиотекэдэ орожо, шухала хэрэгтэй материалнуудаа абадаг байна.

ЭРШЭМТЭЙ ТЭМСЭЛ

Юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэдэ эсэргүү, ажалшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхын, байра байдалыень һайжаруулхын түлөө тэмсэл капиталис оронуудта улам үргэдэжэ байнхай. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Англиин шахтернуудай национальна буһалгаан энээниие элирхэйлнэ.

Мартиника гэдэг арал дээрэ банан таридаг хүдэлмэришэдэй буһалгаан һара тухай саг соо үргэлжэлжэ байна гээд Парижһаа мэдээсэгдэнэ. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ табихадань, ээздэн арсалта хэхэдэ, эдэнэр буһалгаа соносхоһон байгаа.

Малайзиин ниислэл хотын автобусуудай 1500 жолоошон долоон хоногой туршa соо буһалгаа хэжэ, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табиһан байна. Тиихэдэнь предприятиин эзэд энээниие хангаха баатай болоо.

Бразилиин Гуанабар штадта багшанарай буһалгаан соносхогдоо гээд Рио-де-Жанейрэһээ мэдээсэгдэнэ. Италиин Импери хотын портын хүдэлмэришэд юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгые буруушаан, буһалгаа соносхобо.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Израилиин ээрхэг түримхэй зорилготой бюджет

ТАСС

1974—1975 онуудай финансын жэлэй бюджедэй проектые Израилиин правительство һайшааба. Ассошиэйтед Пресс агентствын Иерусалимһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, сэрэгэй шэнэ гаргашанууд урда финансын жэлэй бүхы бюджедэй табанай дүрбэн хубинь болоно. Агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй, бронетанкова сэрэгүүдэй хүсэ шадал хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ мүнгэн гаргашалагдаха байна.

Бюджедэй проектын тоо, баримтануд дурдагданагүй. Тиигээшье һаань, 36—37 миллиард израилиин фунт (9 миллиард шахуу американ доллар) энэ талаар һомологдоо гэжэ Израилиин газетэнүүд бэшэнэ. Энэнь ороной түүхэдэ эгээн ехэ бюджет болоно.

Израилиин сэрэгэй хүсэ шадалые үргэдхэхэ зорилготой шэнэ бюджедэй проект хархис милитаристнуудай хараа бодолые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Энэнь Израилиин ажалша арад зоной байдалда муугаар нүлөөлнэ.

БОНН

ГКП-гэй правлениин коммюнике

ТАСС

Германиин Компартиин правлениин Дюссельдорфдо боложо байһан пленум тухай коммюнике эндэ тунхаглагдаа. Правлениин президиумэй тоосоон, ФРГ-гэй ажалшадай экономическа, политическэ ба социальна эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлдэ партиин зорилгонуудта зорюулагдаһан ГКП-гэй түрүүлэгшэ Г. Мисэй элидхэл пленум дээрэ шагнагдаха байна гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Европын капиталис оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1974 оной январиин 26—28-да Брюссельдэ болоһон конференци дээрэ ГКП-гэй делегациин ажал ябуулгые правлени нэгэн һаналтайгаар һайшааба.

ГКП-гэй түбэй орган — «Унзере цайт» газетын һайндэрые сентябриин 21—22-то Дюссельдорфдо үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри правлени абаа.

ПАРИЖ

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Линь Бяо» ба конфуциие буруушааһан ябуулгануудаа» улам үргэдхэһэнтэйнь дашарамдуулан, гадаадын оронуудай хүнүүд Пекинһээ бэшэндэ, Хитадай бүхы ехэ ехэ хото городуудта хүрэжэ шадахаяа болёо. Пекиндэ байдаг дипломадуудай, харин журналистнуудай орон соогуур ябахыень хоригдобо.

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Хитадай томо хото — Шанхай шахардуу шанга байдалтай байна гэжэ Финляндиин «Хювюдстадсбладет» газетэ бэшэнэ. Хотын түбэй районуудта олоной хабаадалгатай демонстрацинууд үнгэргэгдэнэ. Һургуулинуудтахи хэшээлнүүд болюулагданхай. Түбэй үйлсэнүүдээр транспорт ябанагүй.

ЛОНДОН. (ТАСС). Хитадай түбэй нютагуудтахи промышленна энэ ехэ хотодо гурим журамгүй, буудалдааншье болоно гэжэ Ухань хото соогуур гараһан гадаадын хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүдые үндэһэ болгоһон мэдээсэлые «Дейли телеграф» газетэ тунхаглаба.

ДЕЛИ. (ТАСС). Мао Цзедунай үүсхэлээр эхилэгдэһэн «конфуциин философидо эсэргүү үргэн ехэ ябуулга» Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй засаг буляалдаһан ээлжээтэ хэрэг болоно гэжэ тоолохо үндэһэ баримтанууд бии гээд «Хиндустан» газетэ бэшэнэ. Энэ тэмсэл улам һүжэржэ, хэдынэйшье сагта «хоёрдохи соёлой хубисхал» болошоходоо магадгүй гэжэ һүүлэй хоёр һарын хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

ҮНШАГТЫ[...] һонирхохо[...] байхат

АЛЬФРЕД БРЕМЭ[...] БАЙШАН

ШЭЛ ОРОЙТОЙ асари[...] байшан — Берлиндэхи зоо[...] кын эгээн лэ үзэсхэлэн һа[...] зүйлнүүдэй нэгэниинь [...] Энэ зоопарк дэлхэй д[...] эгээн ехэ, олон ан амит[...] зоопаркнуудай нэгэн гэжэ т[...] логдодог. 20 жэлэй урда т[...] ГДР-эй ниислэл хотод[...] «Тирпаркда» баригдаһан з[...] парк соо 5 мянга гаран т[...] лэй ан амитад, шубууд, хор[...] шумуулнууд ажамидардаг [...] Тус зоопарк соо байдалынь [...] амитадта, шубуу шонхорто т[...] тааруу. Гайхамшагта немец[...] дэмтэ Альфред Бремэй нэр[...] нэрлэгдэһэн энэ шэл байш[...] арьяатадта зорюулагдажа [...] ригдаһан байна.

Жэгтэй һонин ан амит[...] эдэнэй дунда пумууд, инд[...] ба хитадай леопарднууд, [...] арнууд, индиин арсалан[...] сибириин дүрбэн, урда-[...] дай нэгэ эрээн гүрөөһэн 5[...] дүрбэлжэн метр талмай д[...] байрладаг юм.

Берлиндэхи зоопарк соо [...] эрээн гүрөөһэн, 53 арсалан[...] леопард, мүн бусад олон [...] морой шухаг амитад гүлгэ[...] байна.

16 метр үндэртэй шэл ан[...] та энэ байшангай тэг д[...] бии. Дулаан ороной шуб[...] һарьһа эрбээхэйнүүд, заг[...] хорхой шумуулнууд энээн [...] байлгагдана.

Жэлдээ 2 миллионһоо үл[...] хүн ГДР-эй ниислэл хот[...] зоопаркда орожо, һонир[...] харадаг.

РАЗГРАД ШАДАР ОЛДОҺОН ШУХАГ СКУЛЬПТУРА

БОЛГАРИИН Разградай [...] рүгохи Свештари тосхон [...] дар хэгдэһэн археологическ[...] малталгануудай үедэ шух[...] скульптура олдоо. Энэ алт[...] хэгдэнхэй. Моридой сээжэ б[...] урлан бүтээгдэнхэй. Алт[...] хэгдэһэн олошо 471 гр[...] шэгнүүртэй. Археологууд эн[...] нэз округой түүхын музей[...] дамжуулба. Скульптура ур[...] шүлэгүүд дотор хэлэгдэдэг [...] лэг морин—Пегасые дүрсэ[...] тэрэ манай зэрын эхиндэ [...] тээгдэһэн байгаа ха гэжэ [...] дэмтэд бассаана.

МИЛЛИОНҺОО ҮЛҮҮ ЖЭЛДЭ ГАЗАР ДОРО ХЭБТЭЭ

АМАР МҮРЭНЭЙ хой[...] бэедэ алта малтагшад 2 м[...] ута һоёо, мантан томо шүд[...] мүн мэдэгдээгүй амитанай [...] дэн араг яһа оложорхибо. Мэ[...] гэжэлтэдэй баталамжын ёһо[...] эдэ араг яһан мамонтда [...] баатай.

Нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгш[...] эртэ урда сагай ан амитад[...] үлэгдэлнүүдые түрүүшын[...] олоо бэшэ, харин урданын[...] олодог һэн гээд «Амурзолот[...] гэжэ комбинадай ахамад г[...] лог В. Шатров хөөрэбэ. 15-[...] миллион жэлэй урда тэз э[...] ажамидарһан мамонтнууд[...] араг яһан хэтэдээ сэбдэг з[...] тэн газарта үнөөхи зан[...] үлэһэн байна.

Энэнь предприятиин ми[...] ралогическа музейдэ табиг[...] 100 гаран экспонат эндэ [...] луулагданхай.

ҮНДЭР ХҮНҮҮДЭЙ БААЛ

ВАРШАВА. Үндэр хүнүүд[...] баал Польшын Вроцлав х[...] годо түрүүшынхээ үнгэрэз[...] бэ. Польшын эгээл үндэр х[...] ниие элирүүлхын тула конку[...] үнгэргэгдэһэн байна. Вроцл[...] тахи «Векум» гэжэ залуушу[...] лай клуб тэрэниие эмхидхэ[...]

Вроцлавска воеводство[...] ажаһуудаг Эугениуш Та[...] чиньский ПНР-эй эгээл үнд[...] бэетэй хүн гэжэ тоологдоб[...] Тэрэ 226 сантиметр үндэр [...] Легница хотын түлөөлэг[...] Ирена Колесник эхэнэрнүүд[...] дунда түрүү һуури эзэлэв — [...] 193 сантиметр.

Үндэр бэетэй зуу гаран эр[...] нэрнүүд, эрэшүүл Польшын б[...] хы заха булангуудһаа энэ [...] ралгада ерэһэн байна.

БААБГАЙНУУДТА ГО[...] АНХАРАЛАА ХАНДУУЛНА

БУХАРЕСТ. Румыниин Би[...] рица хотын ангай ажахын [...] мад техник Александру Ан[...] рон бүхы сүлөө сагаа баабгай[...] нуудай ажамидарал шэнж[...] лэлгэдэ зорюулна. Энээн[...] тула тэрэ хада уулан[...] ой соогуур ябажа, баабгай[...] нуудай зан ябадал, ах[...] мидаралай хойноһоо һэжэ[...] хэн адагладаг байха [...] Агнуурин бууһаа гадна (эн[...] нэз хэзээдэшье хэрэглэдэггүй) Андрон фото ба киноаппара[...] дуудые, бишыхан магнитоф[...] абажа ябадаг.

15 жэлэй турша соо Андр[...] баабгайнуудай ажамидара[...] абари зан тухай хөөрэһэн [...] мянга гаран гэрэл зураг бу[...] гаа, абяа гарахыень магнит[...] фон дээрэ бэшэжэ абаа.

Суглуулһан материалнууд[...] үндэһэлэн, Андрон баабгайн[...] дай зан ябадал, аяг аашa т[...] хай бэшэжэ байна.

(ТАСС).

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын феврал[...] 19-нэй номерой нэгэ[...] хуудаһанда толилогд[...] «Буряадай уран зура[...] дай съезд» гэжэ матер[...] соо дээрэһээ гурбадахи, [...] гаадахи абзацуудта «[...] зохёолшодой» гэһэн [...] нүүдые «уран зураа[...] гэжэ заһан уншахые г[...] на.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной февралиин 20. 4-дэхи хуудаһан. Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03346. Заказ № 00[...]